

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 19.

Bizalmi vita.

Alig egy hónap alatt véget ért a költségvetési vita a képviselőházban. Szokatlan dolog a magyar parlament történetében. Szokatlan volt maga ez a vita is úgy hangja, mint tartalma miatt.

Az a szenvedélyes tónus, amely parlamenti tárgyalásainkat jellemezte amely különösen a költségvetési vita alatt dominált, eltűnt. Helyét elfoglalta a higgadt megfontolás, nyugodt tanácskozás, egymás véleményének, meggyőződésének tiszteltetésében tartása.

Máskor egy közönséges interpellációt sem tudtak nyugodtan, szenvedélyesség nélkül elintézni. Minden legkisebb kérdésre felszisszent a liberális tábor, mint akinek a tyukszemére léptek, néhai vezére pedig olyan választ adott, hogy napokig tartó heves vita után sem vette tudomásul az interpelláló. Nem is vehette, mert nem volt benne köszönet, sem felvilágosítást nem adott, sem megnyugtatót nem nyújtott. A vita alatt elhangzott megjegyzéseket, észrevételeket pedig egyszerűen ignorálta úgy a kormány, mint az előadó.

Most minden interpellálónak kérdését, minden felszólalónak megjegyzését figyelembe veszi a kormányelnök és a szakminiszter. A Ház méltóságához illően adja meg a szükséges felvilágosítást, ha bajt vesz észre nem iparkodik eltussolni, palástolni, hanem nyíltan bevallja s férfiasan megígéri az orvoslást és ha kell,

van bátorsága alkalmazni a büntetést is, ha még oly magas állású tisztviselő is kerülnek a bajba.

Ha közjogi kérdések, esetleg tévedések kerülnek elő, nem lesz mindjárt ideges a miniszterelnök és nem alkuszik csűrös-csavarással a nemzet jogaiból, hanem nyíltan kifejti, mit rendelnek törvényeink s milyen eljárás felel meg azok szellemének. Ha eddig nem úgy történt, nem ők a felelősök érte, de ezután iparkodnak, hogy mindenben megfeleljenek annak. A törvény, jog és igazság alapján állanak, ezt akarják megvalósítani.

A költségvetési vita anyagát máskor javarészt az egyes tárczák körében felferült gravamenek, visszaélések, nem ritkán országos botrányok képezték. Most ezek helyett minden miniszter kifejtette munkaprogramját. Meg kell vallani, olyan programot, amelyről eddig álmodni is alig mertünk. Pártatlan közigazgatás, tiszta választások, a vicináliai megszüntetése, a kisipar támogatása, a borhamisítók, a gabonauzsora üldözése, a kiscgazdák támogatása, a parasztbirtok védelme, a bérzeadó behozatala stb. stb. mind olyan dolgok, amelyeket eddig csak az ellenzéki szónokok frazeológiájából ismertünk, de amelyek a kormány és a liberális párt részéről ezelőtt csak gáncoskodásra találtak.

És ez a másfél hónap, amely a Széll-kormány hátfamegett áll, arra vall, hogy a kormány nem marad az ígérek mellett, hanem azokat meg is valósítja. Csak néhány napja, hogy megjelent az ideiglenes belügyminiszter rendelete a választók

összeírásáról. Ez a rendelet többet tesz a választások tisztaságára, mint egy negyed századnak minden kormánya és minisztere együttvéve. És ez a rendelet más tekintetben is haladást jelent, t. i. a választói jog kiterjesztése tekintetében. 1848 óta — szégyen a magyar politikára, különösen a liberalizmusra — kétszáz ezerrel fogyott a választók száma. Ez a rendelet, ha jól végrehajtják, ugyanennyinek adja vissza a legfőbb alkotmányos jogot.

Ezek után nincs mit csudálkozni, hogy néhány óra alatt elvégezték a bizalmi — úgynevezett appropriacionális vitát. A néppárt és a függetlenségi párt két árnyalata nem szavazta meg az appropriációt. És ez természetes.

A néppárt — s e tekintetben teljesen igaza van — nem szavazhat bizalmat a kormánynak, mely ellensége a revízióknak s éppen most készíti tárgyalás alá a Kanzenparagrafust.

A másik ellenzéki pártot a közjogi alap választja el a kormánytól.

De az új kormányelnök s annak intenciói iránt tisztelettel viseltetnek s azért az appropriáció megszavazása elé akadályt nem gördítettek.

Méltóságos urak nyugdíjazása.

Néhány nappal ezelőtt az egész sajtót bejárta az a hír, hogy *Huszár Kálmán*, miniszteri tanácsos, volt intendáns — kormánybiztos nejét a lipótmezei országos tébolydában két egyesített alapítványi helyen éveken át első osztályu ingyenes ellátásban részesítették. Az ügy annál

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Steingruben Frida.

Irtá: Hautke Emil.

Mozgalmas diák életem majd minden jele-tele élénken vésődik most is emlékezetembe. A mi pedig negyed-osztályos koromban történt éppen felejthetetlen marad.

Mint minden törekvő diák gyereket, engem is megcsapott a tavaszi járvány: szerelmes lettem. Ez pedig mint bebizonyult tény, számtalan szerencsétlenség szülőanyja a diák életben. De mit ér mindez? Az az üde, friss dráma, mely agyunk, szívünk minden gondolatát, minden lüktetését ö felé irányítja, ö vele foglalkoztatja, oly annyira erőt vesz rajtunk, hogy rajta kívül minden más, mint a világon nem létező áll előttünk. Ilyenkor aztán mindig előttünk lebeg az egészségügyi szempont és az iskolákban eltöltött órák után naphosszat sétáltunk, — véletlenül az ö ablaka előtt.

Velem is akkor történt meg, mikor a nagyvársárra báméskodni mentünk. Volt ott sok minden látnivaló. Legjobban a pávafarku hölgy kötötte le figyelmünket. Miután pedig azt is megígérték, hogy minden látogató egy értékes emléktárgyat kap, elhatároztuk, hogy megnézzük a pávafarku hölgyet.

Szent borzadályllyal léptünk be a bódéba. Nekem már akkor is voltak egyes fogalmaim

a női nemet illetőleg. Ezernyi változatosságai közül azt is tudtam, hogy voltak halfarku hölgyek, de hogy pávafarku is legyen, az felülhaladta minden tapasztalatomat. Érthető tehát, hogy bejutva, az első helyet igyekeztünk elfoglalni.

Alig helyezkedtünk el, sietek körülnézni. Akkor látom, hogy ki mellé kerültem. Soha jobbat! A ki mellém került, vagyis a ki mellém én kerültem, nem volt más, mint Steingruben Frida, a felső-leány iskola I. oszt. növendéke.

Daczára akkor még alantas kvalifikációjának, ez nem zárta ki azt, hogy én Fridát, mint az egyedülit és a maga nemében a legszebbet ne ti zteljem. Tiszteietem később szeretetté, majd erős szerelemmé változott. A legodaadóbb vonzódással viseltetem vele szemben és kész voltam bár mit is megtenni érte. Csak egy baj volt; az, hogy nem ismertük még egymást személyesen.

És én most Frida mellé kerültem.

A pávafarku hölgy menten elvesztette rám nézve minden varázsát. Agyam minden gondolata, szívem heves lüktetése, vérem lázas keringése, csak a baloldalon levő szomszédnő felé fordult. Frida arcán is lázas pir futott keresztül, keble pihegve hullámozott és tüzes fekete szeméből észbontó villámok cikáztak reám, a mint szemünk véletlenül összetaláltak.

Szemeink nyugodt és zavartalan beszélgetése ki tudja meddig tartott volna, ha az előadás megszűnte véget nem vet neki. Szomo-

ruan keitem fel helyemről és imbolyogtam a kijárat felé. Istenem, ha most Frida magában van, mily könnyen megismerkedhettem volna vele és akkor . . . eszembe jut, hogy fizettem 10 krt, anélkül, hogy a pávafarku hölgyet láttam volna. De mégis megvigasztalt az a tudat, hogy Frida mellett ülbi és szinte érezni hajának kejes illatát, forró lehelletét, mindig megér 10 krt, kivált, ha az ember még egy pisztolyt is kap hozzá emlékébe.

Ez a pisztoly aztán nemcsak kárpótolta velem a nem látott pávafarku hölgyet, de még lassankint a Frida után való törekvés magasztos gondolatát is elfojtotta. Rögtön kapszlikat szereztem hozzá és nagy gyönyörűséggel pattogtattam a töltényeket.

Ilyen lelki állapotban és pisztolylyal a zsebemben kerültem fel másnap az iskolába. Minden nagyobb veszély nélkül már majdnem eltelt volna az egész nap; csak az utolsó óra a számtan zavarta fel lelkem nyugodt egyensúlyát.

Tanárnok az első foku ismeretlenekről tartott magyarázatot. Én, miután az egész magyarázat nem érdekelt, unalmamban elővettem pisztolyomat. Nemes önérettel nézegettem tulajdonomat és elmerülve szemlélésébe, egyszer csak felfedeztem a zsebem mélyében egy pár kapszlit.

Megváltozott körülöttem minden?

Harczias hangulat szállott meg. Az anélkül is rám nézve mindig gyűlölt számtani magyarázat, ellenséges fantazmagoriaként engem

kinosabb feltűnést keltett, mert köztudomású dolog, hogy az országos tébolyda Huszár Kálmán miniszteri tanácsos főhatósága alá tartozik.

A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök ebben az ügyben elrendelte a fegyelmi vizsgálatot.

A képviselőház folyosóján ma délelőtt teljesen megbízható forrásból és egész pozitívitással újságotlák, hogy a fegyelmi vizsgálatot befejezték és hogy Széll Kálmán ideiglenes belügyminiszter a kiderített eredmény alapján felszólította Huszár Kálmán belügyminiszteri tanácsost és Niedermann Gyula min. tanácsost, az országos tébolyda igazgatóját, hogy adják be nyugdíjazás iránti kérvényeiket, előre biztosítván őket kérvényeik kedvező elintézéséről.

Ugy látszik, hogy Széll Kálmán nemcsak a politikai életnek akar új irányt szabni, hanem komolyan purifikálni akarja az adminisztrációt is, megértetvén a tisztviselőkkel, hogy az állam és intézményei nem az ő kedvükért vannak, hanem ők amazok kedvéért.

Szóval, ha ezt az irányt hiven betartják, sok dolog nem lesz többé az intéző egyéniségek közpredája, a mi eddig olyan számba ment.

Ez érthető.

A szabadelvű körben valóságos ribillió volt a főispán kérdés miatt, de csak volt, mert a tülekedés és a vizsály hirtelen megszűnt. Megszűnt pedig Széll Kálmán miniszterelnöknek olyan fellépése folytán, a mely párját ritkítja a kulisszák mögött lefolyó politikai események között és a mely bizonyára imponálni fog azoknak is, akik szeretnék, ha a vizsály maga kikelne és nagyranövekedne a szabadelvű tábor talajából.

A vizsálykodó Tiszák a főispán kérdés vitatását a párt kebelében nem hagyták szó nélkül akkor sem, a mikor Széll Kálmán jelen volt. A miniszterelnöknek egy percnyi nyugta sem volt, a mikor egyik-másik elejtendő főispánról keletkezett szóbeszéd. Hol az egyik, hol a másik érdekelt fél emberei keresték föl s hivatkoztak arra, mit mondott, mit ígért a miniszterelnök akkor, vagy akkor valamely programbeszédben vagy pártértekezleten.

Tegnap végre bekövetkezett az a mire a miniszterelnök már régóta készült, de a mire

a kerékkötők egyáltalában nem voltak elkészülve.

A pártkörben ugyanis direkt megszólította valaki Széll Kálmánt, mondván, hogy a főispánok elejtésének és ilyenemű megrendszabályozásának dolga egyáltalában nem volt benne annak idejében a miniszterelnök program beszédében. Miért nem szabályozza tehát még most a főispánokat, a mikor pedig nagy érdekkörök megsértésével jár ez és következmények nélkül nem mulhat el.

Erre következett a Széll Kálmán felelete, melyre ugyancsak megnyult azoknak az arcza, a kik mindent vártak, csak ilyen feleletet nem.

Széll ugyanis így szólt a kerékkötőhöz:

— Programbeszédem lényege semmit sem változott azóta, hogy elmondtam. Mindent betartok, a mit ígértem, a mit mondtam, a mire fogadkoztam. Csak egyetlen szó változott meg, de ez sem érinti a lényegét. Azt mondtam ugyanis akkor, hogy mindenkinek nyitva áll az ajtó, a ki programom alapján csatlakozni akar hozzám. *Bejöhet* mindenki szabadon. Nos hát ez most sem változott. Most is nyitva áll az ajtó mindenki számára, csak azzal a különbséggel, hogy a kinek programom végrehajtása ellen kifogása van, az akadálytalanul — *kimehet*.

Vizsgálat egy szavazat miatt.

Budapest, április 19.

A képviselőház 7. bíráló bizottsága a nemes-ócsai választás ügyében egyhangulag vizsgálatot rendelt el.

A nemes-ócsai választás a Bánffy-kormány utolsó napjaiban esett. Bánffy már lemondott volt, a paktum is megvolt már és hova tovább az is biztos volt már, hogy Széll Kálmán lép Bánffy helyébe. Ezek a tények nagy befolyást gyakoroltak a választás menetére; elejétől végig mindkét részről elismert korrektséggel folyt le egészen a záróráig.

A záróra utolsó negyedében egészen egyformák voltak a szavazatok. Ekkor az ellenzéki kortesek hoztak egy öreg embert, a főszolgabíró tőzsomszédját. Megkérdezték a főszolgabíró, hogy ismeri-e több évtizedes szomszédját és a főbíró megtagadta.

Lukács Gyula képviselő, ellenzéki bizalmi férfi ekkor ünnepélyesen odaszól a főbírónak: — Főbíró ur! van lelke ezt az embert megtagadni?

A főbíró meghökken, jobban szemügyre vette az agastyánt és most már azt mondta:

— Ismerem.

Az öreg ember leszavazott és most már 4—5 perczzel a záróra letelte előtt az ellenzék jelöltjeé lett volna a diadal.

Most a választási elnök hirtelen eltűnt és csak 10 percz múlva, tehát néhány perczzel a kitűzött záróra után jött vissza két emberrel szerinte választóval, akik az ellenzék tiltakozása daczára leszavaztak, mire az elnök a választást bezárta és a kormány jelöltjét egy szavazattöbbséggel megválasztottnak jelentette ki.

Ime ezért folyik most a vizsgálat, aminek ezelőtt oda se néztek, pedig mindössze csak a kormányelnök változott.

Ha ilyen kis változás mellett ennyit haladtunk a politikai tisztesség felé, elképzelhetjük, mennyit fogunk még nyerni a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat életbeléptetésével.

Még megérjük azt a csodát, hogy Magyarországon csakugyan tisztességes választások lesznek.

Lám! Ki hitte volna?

Uj vizsgálat.

Budapest, április 19. (Saj. tudósítónk táv.) A nemes-ócsai választás ügyében déli 12 órakor hirdették ki az ítéletet, mely vizsgálatot rendel el. A vizsgálat vezetésével Órley Kálmán bizatott meg.

ORZSAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 18.

A mai ülés nagyon érdekesnek ígérkezik. Egy pár viczinális törvényjavaslaton kívül ugyanis a mai ülés napirendjére az *appropriáció* van kitűzve. Ez alkalommal fel fogják használni az ellenzéki pártok vezérei, hogy álláspontjukat a kormányval szemben még egyszer preczezirozzák. Különös érdeklődéssel néznek Kossuth Ferencz nyilatkozatai iránt, mert azt hiszik, hogy felelni fog azokra a támadásokra, melyeket egy

üldöző alakokat tárt lelki szemeim elé és én, hogy megmutassam, miszerint nem ijedek meg akármitől, előrántottam pisztolyomat és lőttem.

Néma csend lett egyszerre!

Nem is volt még időm győztes cselekedtem eredményében gyönyörködni, már a tanár nyakon ragadott és jobbról is, balról is, oly valami adásában, a mit tilt lovagi büszkeségem megnevezni, kilóditott a padból és tehetlen dühében a tábla háta mögé helyezte. De ez még nem volt elég. Féktelen mérgében az osztálykönyvbe is beírt és kilátásba helyezte közeli kicsapatásomat.

Ennyi igazságtalanság láttára, nem tudván a rajtam esett sérelmeket megtorolni, éktelen sírásba törtem ki. Leginkább növelte elkésredésemet az, hogy drága pisztolyomat is levette és kérdés, ha el is mennék még egyszer a pávafarku hölgyet meglátni, kapnék-e pisztolyt?

Végre megváltott kinos tépelődéseimből a csengetés és én megfosztva bár, de törve nem, elindultam az iskolából.

Czélátlanul kóvályogtam össze-vissza, míg egyszer csak azon veszem észre, hogy a liget árnyas fái alatt járok.

Leheveredtem egy fa tövébe. Különféle gondolatok kergetődtek agyamban, a melyek többnyire oda lyukadtak ki, hogy mi lesz most már én velem, meg a pisztolyommal.

Egyszerre csak neszt hallok.

Arra nézek, hát kit látok kibukkanni egy bokor mellől, mint — Fridát. Rögtön átértetem a helyzet fontosságát és talpra ugrottam.

— Sohse zavartassa magát kedves Kóró, fordul felém kedves mosolylyal.

— Hát honnan tudja a nevemet drága Frida? hajlok felé hálás mosolylyal.

— Hát maga honnan tudja az enyémet?

— Oh hisz én már rég tudom. Tudom azóta, mióta . . .

— Mióta mindig kíséretet, mikor jövünk, vagy megyünk az iskolába. És nem fél, hogy megharagszom?

— Félek biz én! De hát bárhogy is haragudna rám, én azért nem tudnék lemondani arról, hogy ne kövessem a világ végéig is.

— Hallja Berezi maga nagyon jó fiu. Ezt még nem mondta nekem senki.

— Nem is ajánlanám.

— Aztán miért nem?

— Mert hej, nagyon meggyülne a baja velem. Nem tudnám elszivlelni, hogy más is kísérgesse magát édes Frida.

— De hát miért nem?

— Miért? . . . Hát csak azért, mert én magat, tudja már . . . nagyon szeretem.

— Igaz szivből mondta ezt Berezi? kérdé tüzes szemeit szerelemittasan rám szegezve.

— Még kételkedik is benne?

— Nem én. De tudja mai nap nem igen lehet a férfiak szavában hinni.

— De az enyembe csak hisz?

— Hiszek, mert úgy ismerem magat, mint szavatartó embert.

— Köszönöm édesem. Higyje el, büszke leszek mindig nyilatkozatára.

— Jaj hisz maga úgy beszél most is mint egy felnőt ember . . . Edes Berezikém? . . .

— Mi az ezukros Fridám?

— Hát igazán szer . . . et . . . sz?

— Igazán drágám . . . és . . . te?

— En . . . is.

De már akkor egymrs karjai közt csuppanó esőkjainkkal pecsételtük meg igaz szerelmünk örök voltát.

— Megállj akasztófára való! — riaszt fel egy hang olympusi áhitatunkból.

Ijedten bontakozunk ki egymás karjai közül és rémülve látjuk, hogy ki előttünk áll, nem más, mint Kovász Tobiás a számtanár. (A pisztolytolvaj!) A derült égből villámcsapás és én hanyathomlok estem le az olympus rózás mezejéről.

— Mit csináltak itt? — mordul ujra felénk.

(Nem feleltem rá semmit. Meg mit is feleltem volna? Látszik, hogy számtanár, mert más nem kérdezne ilyet.)

— Kinek a lánya ez itten? — faggat tovább.

(Már benne voltunk a csávába. De mindegy. Csakhogy kimentessem a szegény Fridát zá-

lap a békebizottság tagjai ellen a kuriai bírások miatt intézett.

De különös érdeklődéssel néznek Ugron Gábor mai szereplése elé, a ki szintén részt akar venni az appropriációs vitában. A mióta újból tagja a parlamentnek, még nem beszélt és mai szereplése tehát szűzbeszéd számba megy.

Perczel Dezső elnök néptelen padok előtt nyitja meg az ülést. A tegnapi jegyzőkönyv hitelesítése után a házszabályrevízió tárgyában kiküldendő huszonnégyes bizottság tegnap megválasztott tagjainak névsorát olvassa fel az elnök.

Széll Kálmán miniszterelnök emelkedik fel szólásra és betérjeszti a valuta czéljaira szolgáló arany beszerzésére vonatkozó országos bizottság jelentését és ezzel a napirendre térnek át.

Vasutak.

Kovács Pál előadó ismerteti a belovár-berőcei helyiérdekű vasút engedélyezéséről a kereskedelmi miniszter törvényjavaslatát, amelyet a Ház elfogad és tudomásul veszi a kereskedelmi miniszter jelentését a megyei észak-nyugati helyiérdekű vasút jeblonicz-brezovai szárnyvonalának engedélyezéséről.

A zsolna-rajeczi helyiérdekű vasút engedélyezéséről szóló jelentésnél Rakovszky István kér szót.

Rakovszky István kifogásolja, hogy olyan kis méretű fürdő, mint Rajecz kedvéért viczinálist építenek.

Hegedűs Sándor miniszter válaszol Rakovszkynek és azt mondja, hogy éppen e fürdő fejlesztése és ezzel kapcsolatosan több község érdeke teszi a helyiérdekű vasutat szükségessé.

A jelentést tudomásul veszik és elfogadják a budapest-szentlőrinci keskenyvágányu helyiérdekű vasutról szóló törvényjavaslatot.

Appropriációs vita.

Neményi Ambrus foglalja el az előadói széket és ismerteti az 1899. évi állami költségvetésről a pénzügyminiszter törvényjavaslatát.

A néppárt álláspontja.

Zichy János gróf beszél ehhez elsőnek. Pártja, a néppárt nevében kijelenti, hogy a költségvetési törvényjavaslatot általánosságban nem fogadja el. Hivatkozik a miniszterelnökök és a szakminiszternek a költségvetési vita alkalmából elhangzott beszédére és kijelenti, hogy conservatív volta mellett ő is van olyan liberális, mint a tuloldaliak. A pártja is van olyan liberális és az egyházpolitikai törvények reví-

zióját akarja. A néppárt a társadalom erkölcsi megmentésén dolgozik. Hangoztatja, hogy a közgazgatás tisztítását meg kell kezdeni, még pedig nem kesztyűs kézzel. Szükséges, hogy a jogtörök helyébe a jog, törvény és igazság emberei lépjenek — csak ebben az esetben valósíthatja meg Széll Kálmán a programot. A néppártot a szociális programon kívül az egyházpolitikai törvényekkel szemben elfoglalt álláspontja választja el a liberális párttól. És éppen az az egy, az egyházpolitika, amely a néppártnak etikai alapot ad. A tuloldal az új aerában állást akar foglalni a korrupcióval szemben. Milyen eszközökkel akarja ezt megvalósítani? Mivel akarja ezt megszüntetni? Az egyházpolitika törvények óta a vallástalanság fokról-fokra halad és ezzel karöltve az erkölcselenség is. Ilyen körülmények között tisztítani nem lehet. És mégis a tuloldal a revízióval szemben rideg álláspontot foglal el és még a részben való revízióban sem akar belemenni. Am lássa következményeit. Ebből kifolyóan bizalmatlansággal viseltetvén a kormányra szemben a javaslatot nem fogadja el. (Általános helyeslés a néppártot).

A függetlenségi párt.

Kossuth Ferencz a függetlenségi és 48-as párt álláspontját fejt ki. A miniszterelnök személye iránt tisztelettel viseltetik és bár méltatja azt a munkáját is, amelyet Széll a közelmúltban teljesített, mégis tekintve azt, hogy a kormány 67-es alapon áll, a törvényjavaslatot nem fogadhatja el. Az ország jogait 67-es alapon megvédeni nem lehet. Ez pártja meggyőződése és ez adja meg az erőt arra, hogy a haza függetlenségéért továbbra is harcoljanak. (Éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Rátkay László az általános politikai irányzatot akarja bírálni. A pénzügyi részre megjegyzi, tekintve a felesleg csekély voltát, a költségvetés megbízhatatlan. A kormánnyal szemben azért sem viseltetik bizalommal, mert annak a többségnek a kifolyása, amely a pezmiták szerint azt vallották, hogy a cél csontkita az eszközt...

— Ezt nem pezmiták vallották! szól közbe Molnár János apát, miközben a termen áthalad.

Rátkay László pedig folytatja és azon szomorkodik, hogy Magyarország államisége nagyon sok helyen, többek között a külügynél nem domborodik ki. Ha törvény, jog és igazság a jelszó akkor gondoskodjék a kormány, hogy a magyarság a hadseregben is kifejezésre jusson. Áttér a kereskedelmi miniszter beszédére, amely védőbeszéd volt az önálló vámterület mellett és elítélte a harmincz esztendő gazdasági rendszert. A törvényhozás harmincz esztendőn keresztül nem gondoskodott a magyar munkásról, ellenkezőleg vállára újabb és újabb terhet ra-

kott, megdrágítá élelmiszereit. És ha szólni mert akkor szuronyal felelték.

Majd közoktatásügyi miniszter kijelentéseivel foglalkozik. Az iskolában van a jövő és mégis a hivatalos jelentés azt mondja, hogy az iskolák ötvenhat százaléka nem magyar. Így, ha már az alap nincsen meg, akkor magyar nemzeti államot fölépíteni nem lehet.

Nyolczszáz görög keleti tanító pedig ki-mondta, hogy a magyar nyelvet tanítani nem akarj. (Gyalázat! hangzik fel a szélsőbalon.) A magyar nemzet történetét az iskolában ugyan-csak furesán tanítják, Rákóczyról azt tanítják, hogy lázadó volt, a szabadságharczról pedig egy kukkot sem. Ekképpen akarja a kultuszminiszter a magyar nemzeti államot kiépíteni?

Magyarországon a nemzet és állam ellentétes fogalom. Mindaddig, amíg ez a kettő össze-olvadva egy fogalommá nem válik, addig magyar nemzeti állammról még csak álmodni sem lehet.

— Ugy van! Ugy van! Zug a szélsőbal. Rátkay: Aggódiak a magyar állam sorsa felett. A napirenden levő nemesítések a demokrácia rovására történnek. A helyzet jellemzésére idézi a miniszterelnök három jelszavát.

Ugron föllépése.

Ugron Gábor szerint a nemzet szervezeteinek anyagi kiadásai a költségvetésben vannak. Ha a költségvetés végrehajtására meghatalmazást adunk, akkor vizsgáljuk, hogy ezt miért is adjuk. Azt kérde, mondják meg, hogy 30 esztendő alatt a nemzet szervezete miben fejlődött. Hol van az a program, amely a fejlődést irányította volna? 30 év óta csak pártot tudtak szervezni, de a nemzeti munka szervezésében egy lépéssel sem jutottunk előbbre. A nemzetet kellett volna szervezni nem a pártot. Magyarországon nem tudtuk hivatásunkat be tölteni, hanem az idegen uton szaladtunk. Államiságunk csonka. Mondják meg a Ház tagjai, hogy Magyarországnak micsoda a földmívelési politikája? Németország 1871-ben jutott állami szervezetéhez és rögtön nyomban az volt az első dolga, hogy földmívelési programot alkotott és kereskedelmének oly irányt adott, amely most az egész világra kiterjed. Magyarország ereje kimerül abban, hogy melyik csoportozata legyen a hatalom. Nálunk frázisokkal ámitanak. Az a nemzet elvesztegette az idejét, amely sem a földmívelés ügyéért, sem a kereskedelmért semmit sem tett és ez a nemzet Magyarország. De áldozata vagyunk a Lajthán tul rendezetlen voltának.

Szabad-e nekünk Ausztriával továbbra is közönyben maradnunk, amikor látjuk, hogy ez van! Zug az ellenzék.) Mindddiag, amíg ez meg kárunkra van. Nem. Az önálló vámterület álláspontjárn kell helyezkednünk. (Ugy van! Ugy

vart helyzetéből, előszedtem régi eszközeimet, melyekkel az iskolában oly nagy rekordot értem el: tagadtam és hazudtam.)

— Az apámé! — felelém önérzetesen.
— Mit beszélsz? — riad fel sötéten.
— Igenis. Mert ez a lány nővérem.
— Hazudsz betyár!
— Hazudni nem szoktam.
— Ne feleselj! De legyen ugy. Na hát akkor kisasszony tudja meg és mondja meg a kedves tatájának, hogy ez a gézengúz kölyök, ma az órák alatt fegyvert sütögetett és már régen rakoncátlanokodik. Be is irtam az osztálykönyvbe. Éppen ezért legyen oly szives és keressen fel legközelebb lakásomon. Igaz a, Mért csókolgatta olyan szenvedélyesen drága testvérét?

Fridára néztem. Egész férfiaságom koczkára volt téve válaszában. Vagy elárult akkor vége köztünk mindennek, vagy hozzám csatlakozik és segít kimászni a hinárból. Sok habozás után végre megszólalt.

— Hát... ezért... vigasztaltam szegényt. Panaszkodott, hogy a tanár ur, hogy bánik vele... Megkönnyebbülten lélegzettem fel. Csakis Kovász jelenléte gátolt meg, hogy össze-vissza nem csókoltam.

— Tehát még ő panaszkodik? Különbön mind így szoktak ezek a jó madarak. De azért csak küldje majd még fel a papát.

— Evvel elvált tőlünk.

Egy ideig csak néztünk egymásra. Végre is én törtem meg a csendet.

— Köszönöm édes Frida, a mit értem tétél. Látom, hogy te is csak ugy szeretsz mint én téged.

— Hej... de mit ér a mi szerelmünk?

— Hogy mondhatsz már ilyet?

— Hát nem veszed észre, hogy én nem mondhatom meg apámnak azt, hogy menjen fel te miattad.

— Igazságod van... de Frida... tán mintha az én apámnak kellene felmenni.

— Az meglehet... Persze... de hát akkor ki mondja meg neki?

— Te nem... tehát nem fogja senkisé.

— Igen, de hátha a tanár kérdezősködik majd...

— Hát elfelejtetted megmondani.

— Igen, de neked nagy bajod lesz...

Amint, hogy ugy is volt.

Apám megtudta, hogy én pisztolylyal lövöldöztem, Kovász megtudta, hogy Frida nem a nővérem és Steingrubenék megtudták mind a kettőt. Lett is belőle zenebona. Ha nem lebegett volna előttem Frida biztató arca, ki tudja, mi történt volna velem.

Igy pedig az lett, hogy apám reverzalit adott, melynek értelmében még azt az évet még kijárhattam ott, de már a következő évre más városba kellett menni.

Hiszen, ha Frida is eljött volna, akkor fel

sem vettem volna áthelyeztetésemet. De ennek ellenkezőjét tudva, oly lethargiába estem, hogy napról-napra senyedtem és ráadásul a számtanból meg is buktam. (Bosszúból történt az is.)

Ezer szerencse tehát, hogy Fridával nagyon nehezen tudtam megint találkozni.

Fájdalmas volt együttlétünk. De könnyített keserőségeimen Frida ígérete, hogy csak legyek hű hozzá és szeressem őt ezentulis, mert ő is oly érzelmekkel fog irányomban viseltetni.

*

Nagynehezen, annyi viszontagság és kimerítő küzdelem után leráztam magamról a diák évek jármát.

Büszke öntudattal kerültem haza, hadd lássák az emberek, hadd lássa Kovász, hogy hiába tört ellenem, czéloamat elértem, a magam ura vagyok.

Már vagy 2 hete, hogy itthon voltam, de Fridáról mit sem tudtam.

Séta közben egyszer a liget árnyas fái alá kerültem. Elfáradva, leültem az egyik padra és cigarettára gyujtva, bodor füstfelhőket eregettem magam körül. És eszembe jutott, hogy ez-eltött egy pár évvel, talán éppen ezen a helyen, pecsételtük meg szerelmünk örök frigyét.

Merengésből léptek zaja riasztott fel.

Egy ifju pár közeledett felém.

A férfiban rögtön Tzipész Bélára, a bírósági végrehajtóra ismertem. A nőnek is ismerő-

nem történt, addig önálló pártról, kereskedelemről szó sem lehet.

A költségvetési vita beszédeire reflektálva, kijelenti, hogy a kormány tagjainak kijelentésére programot nem talált. A magyar kulturát illetőleg apró ígéretek, javaslatokat hallott a kormánytól, de tervet és teljes munka programot nem. A magyar kultúra eddig is csonkán fejlődött, de már bekövetkezett az idő, hogy egy nagy egészszé kapcsolassék s így feljebb hatoljon.

De lehetséges-e ez egy monarchikus országban, míg az uralkodóház maga nemzetivé nem válik, a nemzeti törekvések élére nem áll s nem nyújt buzdító, lelkesítő példát? Addig magyar nemzeti kultúra nem lesz, amíg maga az uralkodóház a magyar kultúra élére nem áll. (Ugy van! Ugy van! helyes az ellenzék.) Addig, a még ez nincs, hiába beszél erről a kormány.

A közigazgatást ostromozza. A közigazgatás, amely az utóbbi esztendőben divott, megmérgezte az egész társadalmat. Ez a közigazgatás a népet teljesen elnyomta, még gondolkozásától is megfosztotta. Csuszó-mászó többségnek csuszás-mászás volt a politikai hitvallása. (Ugy van! Ugy van! zugja a baloldal.) Közéletünk most kezd lélekzethez jutni s felocsudni a buta elnyomottság állapotából, de még félnek a közélet kapuin belépni. A karthagóiak bányáikban rabszolgáik részére törpe aknákat csináltattak. Ilyen volt közéletünk 4 év alatt. A megyéknél a középkorhoz hasonlóan négy éven keresztül rablógazdaság folyt. És ez a rendszer mindenre ránehezedett. Ez a közigazgatás szabad garázdálkodást engedett a főispánoknak. A rablólovagok csak pihentetik fegyverüket, óvatosságra intik martalékcsoportjaikat. Legyen meggyőződve a miniszterelnök, hogy a jelen rendszer sehogysen tetszik neki. Sokkal inkább tetszik a Bánffy-rendszer.

Bánffy sokkal liberálisabb, mint a megyei rablóvárok urai, mert Bánffy nemcsak maga volt zsarnok, hanem megengedte, hogy mások is zsarnokok legyenek, azt szerette volna, ha az egész ország az ő karikatúrájára alkottatott volna. (Derűtség.)

A Tisza-szellem már a véderővita után megbukott, de sikerült tovább érvényesülnie s Bánffy alatt a non plus ultráig jutott el. A gonosz szellem a törvényhozás termén is átszáll néha-néha. Egyszer egyik sarkában látjuk, máskor egy középső padban, harmadszor a folyosó sötétjében. (Derűtség.) Nem az a fontos nála, amit beszél, hanem amit elhallgat. Időről-időre megragadja, viszi magával, tolja előre a kormányt.

A régi rendszernek, a régi állapotoknak meg kell hallnia.

sek voltak a vonásai, de nem birtam rögtön ráismerni.

Egész hozzám jutottak már.

— Szabad egy kis tüzet kérnem? — fordul felém Tzipész.

— Tessék! — és hanyagul átnyújtottam cigarettámat, miközben élesen szemügyre vettem a hölgy ismerős arcját.

— Köszönöm! — szól Tzipész visszanyujtva cigarettámat. Különb van szerencsém bemutatni a jegyesemet: Steingruber Fr . . .

— A Fridát? — tört ki belőlem a megismert való szörnyű elképedése.

— Ühüm . . . válaszoltak mindketten.

— Hát . . . izé . . . gratulálok . . . de hát, most engedjenek meg . . . nem tarthatok magukkal.

Czipész csak bámult, ellenben jegyese zarodva vonszolta tovább. Jó is tette.

Egy darabig aztán én is bámultam és ültem tehetetlenül. De végre is megakadt gondolat temendtem újból elkezdett működni.

Mit csináljak most már? Figyelmeztetem hűtlens gére? Követeljem vissza magamnak. Mikor már egy Tzipésszel eljegyeztette magát

— Dehogy! Világért se!

Legyen ő csak Tzipészné! Várakoztassam még egy pár évig, mikorra elvehetném? Hisz akkorára oly vén lány lesz, hogy tán Tzipésznek sem kell. Nem, hogy nekem. Még jó, hogy Tzipészné lehet!

De ha mégegyszer diák lennék, hát vagy én nem igérnék, vagy mástól nem követelnék örök szerelmet.

A közigazgatásnak meg kell érteni, hogy ne erőszakos, hanem méltányos is legyen.

Rendszerek buktak és rendszerek támadtak, de odaát mindig egy gonosz szellem hatalmába ejtette a endszert. Az a gonosz szellem tévutra vezette a Szapáry és Wekerle kormányt. Vigyázzon Széll Kálmán erre a gonosz szellemre. Új rendszert akar új szellemben. Sadi keleti ünnepélyét idézi és inti a miniszterelnököt, hogy ő ne járjon úgy. Sadi gyönyörű rózsákat szagolt, azokat szagolgatva, pompás illatuktól elkábult, amikor pedig felébredt a rózsák is, de meg a kaftánja is eltűntek.

A törvényjavaslatot nem fogadja el.

Éljenzés hangzik föl a szélsőbalon és a szónokot üdvözlök. Őt percznyi szünet következik.

Mócsy Antal a papságot és főpapságot veszi védelmébe.

A miniszterelnök válasza.

Széll Kálmán miniszterelnök reflektált az ellenzéki oldalról elhangzottakra. Azzal vezette be beszédét, hogy pacifikálásra vállalkozott, de sikertelen munkát végezne, ha törekednék ama választófalak lebontására, amelyek a függetlenségi pártot a 67-es alapon álló táborból elkülönítik. Ez olyan tény, amelyen a két fél tartozik egymás meggyőződését tisztelni, de eleve le kell mondani még a leghalványabb reményről is, hogy ebben a tekintetben egyszer valamikor találkozhatnak. A szabadelvű párt a 67-iki alkotást állandó műnek tartja, amelynek alapján ki lehet építeni Magyarországot. Am keljen versenyre a két tábor a nemzet érdekében elvei mellett és az eredménynek örülni fog az ország. A miket Ugron Cábó a multakról mondott, azokra nem reflektál, mert azok részletkérdések, azok kifakadások, néhol nagyon is szubjektív túlzások, ellenben fölveszi a harcot, ha a mostani kormányt tetteiért vonja felelősségre. Ugron szellemeket idézett. A miniszterelnök nem akar spiritizmussal foglalkozni, ő csak egy szellemet lát, azt, amely programjában nyilatkozott meg, nem is akarja Ugron szellemeit megjelentetni. Nem is jó ilyesmikről beszélni, amikor a nemzet nagy alkotások előtt áll s amikor a pacifikálás a jelszó. (Zajos helyeslés jobbról.)

Eppen annyira eltért a tárgyilagosság szempontjaitól Ugron ott, ahol a kormányról azt mondotta, hogy nincs munkaprogramja, nem tud olyan tervet felállítani, amely a nemzet erőit képes volna csoportosítani. Gróf Zichy Jánosnak azt feleli a miniszterelnök, hogy a revízió a liberális párt programjába ütközik, az egyházpolitikai alkotások meg nem bolygathatók, a felekezeti békét semmi sem zavarja, tehát nem engedi napirendre huzeltatni ezeket a kérdéseket. (Zajos helyeslés jobbról.) Becsületesen vállalkozott nagy munkájára, őszintén feltárta terveit, programját, a mellett megáll, szívesen fogadja a támogatást s ha a programjával bukik, attól a hitvallástól azért mégsem fog eltérni sohasem (Eljen! Zajos helyeslés.)

A részletes tárgyaláson pár perez alatt tulesett a Ház és az elnök kijelentette, hogy a költségvetési javaslatot a többség megszavazta.

Holnap délelőtt 11-kor harmadszori olvasásban tárgyalja a Ház a ma megszavazott javaslatokat.

Ezzel az ülés 1 óra 20 perczkor véget ért.

Nagyvárad utainak kövezése.

— Bizottsági ülés. —

Nagyvárad utai kövezésének fontos kérdésével foglalkozott a közgyűlés által kiküldött bizottság tegnap délután.

Az eddigi program és rendszer nélküli intézkedés azt eredményezték, hogy igen kevés kivétellel utcáink nyomoruságos állapotban vannak, de azért a kövezetvám-alap jövedelme már is annyira meg van terhelve, hogy ez évre például még a csekély 3000 forintnyi javítási munkákat is alig fedezhetjük belőle. De mivel egyes utcák rendezése elkerülhetlen, hát

folytatjuk az eddigi rendszert, készítettünk új munkálatokat a jövő terhére, kamat fizetés mellett.

A bizottság ülésén jelen voltak: dr. Bulyovszky József polgármester, elnök. Rágány János, Busch Dávid, Kunz Gusztáv, Komlóssy József, Rendes Vilmos, Szokoly Tamás, Mezey Mihály és Szüts Dezső jegyző.

Az elnöklő polgármester felemlítette, hogy a bizottság által elvileg elfogadott nagy kövezési program ez idő szerint keresztül nem vihető, mivel a pénzpiac állása miatt előnyös feltételek mellett most nem vehető fel kölcsön.

Ez okból felhívta a polgármestert, hogy tegyen jelentést a legszükségesebb munkálatokról, a melyek legalább nagy részben ez év folyamán viendők keresztül.

Busch Dávid főmérnök jelentése szerint forgalmi szempontból legelőbb szükséges:

1. a Fő-utca kórházról a Múzeum-utig terjedő részének kijavítása, mintegy 1600 frtköltséggel;

2. a honvédhuszár kaszárnya előtti ut kikövezése 3600 frttal;

3. Nagy-Körözs-utca alsó részének kikövezése; ha a gyalogut Ländler-kövel lenne, az utat pedig Körözs-kövel 23,600 frt;

4. Nagy-Magyar-utca folytatása aszfalt, illetve Körözs-kövel 23,000 frt;

5. Nagy-Pecze-utca, Ländler-kövel a gyalogut 24,000; aszfalttal a gyalogut 22,000 frt;

6. Felső Pecze-utca részben és pedig Körözs-kövel 1600 frt.

Szükséges továbbá a Nag hídól a Garasohidig terjedő rész kikövezése, továbbá a Nagypiac felől a Lloyd-kávéházról a Temesvári csarnokig a járda Ländler kövel kiburkolása.

Az ez évben szükséges javításokat 3000 frtra irányozta elő a főmérnök.

Mindezen munkálatok összesen 106,000 frtot igényelnének.

Külön jelentésben javasolja a főmérnök, hogy a vasuti állomáson túl a vámházig az utat a Fő-utca új kövezése esetén ismét kikerülő kockakövekkel burkolják ki.

Szokoly Tamás a sorrend ellen szól. Első sorban a város belterületére fordítsák a főfigyelmet. Apáca-utca járdái járhatatlanok, dacára, hogy az ottani háztulajdonosok 5 év előtt kérték annak elkészítését. A Körözs és Pecze-utczák kövezésének költségeit vonják szűkebbre. A reáliskola előtt a Körözs-partot rendezni kell. A vámházig terjedő utról olyan hengerezett uttal építsék ki, mint az állam most az ürög-szalontai utat készítetteti.

Dr. Bulyovszky József elnök felvilágosítja előtte szólót, hogy a járdák kérdése az új szabályrendelet jóváhagyása után kerül sorra, most csak a kocsik-utakról van szó.

Komlóssy József tanácsnok a velencei községi iskola környékének rendezését ajánlja a bizottság figyelmébe, a melyre nézve az iskolaszék intézett kérvényt a városhoz.

Busch Dávid főmérnök technikai tekintetben adott felvilágosítást. Az állam által használt hengerelt utépitési módot kifogásolja, a melyet az állam sem használ, hanem pl. a püspöki uton kocka-kő burkolatot készít. Hangsúlyozza a Fő-utca kijavításának, továbbá Magyar-, Pecze- és Körözs-utca burkolásának szükségét.

Rágány János főszámvévi pénzügyi tekintetből szólott a kérdéshez. A munkálatok drágák, pedig a városi kövezetvám-alapból ez évre már mi sem áll rendelkezésre, mert a mult évekről átutalt kiadások igénybe veszik. Minden nagyobb kiadástól tartózkodni kell. Körözs és Magyar-utczák burkolását most hagyják el s marhahajtó-utnak Pecze-utczát jelöljék ki. A Körözs-part rendezése szükséges. Az okvetlen elkészítendő munkálatokat utalványokkal készíttessék, hogy a város később fizeti, ha lesz pénze, addig 5%-os kamatot fizet. Számokkal is bizonyítja, hogy ez évre már nincs pénz, de mintegy 80 ezer korona felszabadul ez év végén s jövőre ennyi áll rendelkezésére.

Mezey Mihály sajnálattal veszi tudomásul a pénztárra vonatkozó jelentést s ezért is ajánlja, hogy csak a legszükségesebbeket készíttessék most el.

A bizottság ezután kimondotta, hogy a közgyűlésnek ajánlani fogja:

1. a Fő-utca kijavítását;

2. a reáliskolánál a Körözspart rendezését; de a járdát az új szabályrendelet jóváhagyásáig csak homokkal elkészítve;

3. Nagy-Körözs-utca alsó részének kikövezését és végül

4. a javítások elkészítését.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester indítványára kimondták, hogy a Főutca javítását a tanács mielőbb rendelje el.

Kimondotta továbbá a bizottság, hogy egy a körözs-utcai, mint a körözsparti munkálataokra árlejtést irjanak ki.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Április 23. Nemzeti Szövetség közgyűlése d. e. fél 10 órakor a városbázán.

Április 30. A biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órakor.

Május 22. A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése.

* **A bibornok a Pázmány-egyesület hangversenyén.** A kath. írók és hírlapírók a budapesti kath. kör dísztermében hangversenyt rendeztek, melynek jövedelmét az Erzsébet királyné emlékére épülő *Örökimádás* temploma javára adják. A közreműködők sorában szerepelt *Szilágyi* Arabella a m. kir. Opera művésznője, harmonium, zongora és gordonka kíséret mellett énekelt el Gounod *Ave Máriáját*, a La grange-áriát Huayadi Lászlóból. *Brealik* Ferencz kamarazongorista dalokat adott elő, *Ludanyine* Adél és *Dombay* Arthur zongoráztak. *Ruppnik* Rezső tanár gordonkán játszott, *Ramboszkly* Mariska pedig elszavallta *Gyürky* Ödön igen szép prólogusát. Az igen sikertelen hangversenyen megjelent *Schlauch* Lőrincz bibornok püspök is, a kit egy írók és hírlapírókból alakult küldöttség tegnap kért föl a megjelenésre. A bibornok elismeréssel nyilatkozott távozásakor a hangverseny sikertéről.

* **A tanfelügyelő elismerése.** Sipos Orbán kir. tanfelügyelő tegnap meglátogatta a nagyvárad Orsolya-zárda iskoláit. A tanfelügyelő a tanítóképezdét *Palotay* László kanonok, a polgári és elemi iskolákat pedig *Dencs* János, tb. kanonok, esperes társaságában látogatta meg. Minden osztályban kérdéseket intézett a növendékekhez. A kapott feleletekkel igen meg volt elégedve s a látogatás végén a tapasztalt szorgalom és hazafias nevelés felett legteljesebb elismerését és megalégedését nyilatkoztatta.

* **Rajztanfolyam tanítók számára.** A kultuszminiszter tanítók számára továbbképző rajztanfolyamot rendez ez év január 15-től szeptember 15-ig Budapesten. A tanfolyamon résztvevő tanítók 480 korona segélyt nyernek az államtól. A miniszter Nagyvárad városát is felhívta, hogy ajánljon a tanfolyamra a községi tanítók közül. A polgármester *Bitzó* János és *Matkó* Benjamin ipariskolai tanítókat ajánlotta az államsegélyre a miniszternek.

* **Gyermekek himlőoltása.** A székesfővárosban május első felében fognak megtörténni az oltások. Az összes előljárók betérjesszettek az idevonatkozó javaslatukat s a főnti főorvosi hivatal ennek az alapján összeállította a megjelenésre kötelezett szülők jegyzékét. A szülőket az oltás idejére hirdetményileg is föl fogják hívni s a kik meg nem jelennek, azokat megbüntetik.

* **Szász Agoston.** Közéletünk egy tekintélyes alakjának elhunytát jelzi a gyászlobogó a vármegyei ház ormán. *Szász* Agoston tegnap hajnalban meghalt. Alig van ember Nagyváradon, aki nem ösmerte a derék öreg urat. A szabadságharcban küzdött a nemzet szabadságáért s később ügyvédi praxist folytatott. Hosszú időig működött a Berettyó vízszabályozó társu-

latnál mint igazgató-titkár s néhány évvel ezelőtt vonult nyugalomba. A nagyvárad Takarékpénztárnál a felügyelő-bizottság tagja volt. Egy idő óta élénk részt vett a megyei közéletben; úgy a közgyűlésben, mint az egyes bizottságokban és szövívő tagja volt a politikai életnek. A 48-as honvédegylet elnökét vesztette benne. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Dr. *Szász* Iván és neje *Dobay* Amália Magda leányukkal, *Szász* Flóra br. Kutscheubach Sándorné és férje br. Kutscheubach Sándor fájdalomtelt szível tudatják a felejtethetlen apa, após és nagyapának gyéresi *Szász* Agoston ügyvédnek, a biharmegyei honvédegylet elnökének, biharmegyei bizottsága és közigazgatási bizottsága tagjának stb. f. hó 19-én éjjel fél 4 órakor élte 74-ik évében hosszas szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult drága halott tetemei f. év április hó 21-ik napján d. e. 10 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint Uri-utcai házában megáldatni s onnét a várad-olaszai közsirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei meghívotnak. Nagyvárad, 1899. április 19. Áldás és béke lengjen hamvai felett!

A sakk-kör igazgató-tanácsa nevében tisztelettel felkérjük a kör tagjait, miszerint nagyérdemű elnökünk: néhai *Szász* Agoston ur temetésén folyó hó 21-én délelőtt 10 órakor az Uri-utcai gyászházban minél nagyobb számban megjelenni és a végtisztességtételben résztvenni méltóztatassanak. Nagyvárad, 1899. április hó 19-én. Dr. *Hoványi* Gyula alelnök, dr. *Adorján* Emil titkár.

* **A miniszter köszönete.** A vallás és közoktatási miniszter herceg *Pálffy* Miklósnak a a köbölküti r. kath. iskola építésére adott 800 forint értékű telekért — valamint *Petrik* Jenő esztészi lelkésznek a tanügy érdekében kifejtett buzgóságáért köszönetet mondott.

* **Tizezer forint egy tanítónak.** Eddig, ha egy érdemekben megöszült tanítónak megültük a jubileumát, az volt a szokás, hogy a város urai végigtek egy nagy lakomát, mondtak számos tósztot a népnevelésről s az öreg tanítónak az egészből nem maradt egybe egy kis fejféjásnál és gyomorromlásnál azoktól a boroktól és ételektől, a mikből neki soha az életben sem azelőtt nem volt, sem azután nem lesz része. Amerikában a praktikus jenki-szellem az ilyen jubileumot társadalmi hipokritaságnak és házugságnak tartja, ott ha valakit az érdemeiért meg akarnak jutalmazni, nem tósztotek isznak az egészségére, hanem pénzt gyűjtöttek neki ha lehet, ha nem lehet, elhallgatnak az egészséggel. Ilyen praktikus jubileumot ülnek május havában nálunk *Verbászon*, hol *Blum* Sándornak, a verbászi népiskola öreg tanítójának, ki ötven év óta 5000 tanítványt oktattott — 10,000 mond *tizezer forintot* gyűjtöttek össze s ezt fogják neki számos egyéb értékes ajándékkal együtt a jubileuma napján átnyújtani. Az bizonyos, hogy az ilyen jubileumot nehezebb összehozni, mint az olyanokat, a melyek csak eszem-iszomból állanak, de az is kétségtelen, hogy a jubilálás nagyon is elharapódzott szokásának ezzel a módszerrel lehet véget vetni. Mert vagy vannak valakinek igazi érdemei s akkor igazi jutalmat is lehet összegyűjteni számára, vagy nincsenek s akkor nem ad senki semmit, de ez esetben aztán fölösleges a lármás és hívságos ünnepelés is.

* **A kassai iskolabotrány tisztázása.** Pár nap előtt közölték a lapok azt a feltűnést keltő hírt, hogy a kassai róm. kath. tanítóképző-intézetből 15 növendéket meg nem felelő magaviselet miatt kizárták. Egy kassai lap az okait is közölte e szigorú eljárásnak s főlemlítette, hogy az iskola növendékei igen szegények és semmiféle támogatásban vagy segélyben nem részesülnek. E hírekre vonatkozólag *Kozora* Endre, kanonok, a kassai egyházmegye főtanfelügyelője kijelenti, hogy abból az intézetből rossz magaviselet miatt *egyetlenegy* növendéket sem kellett kiutasítani, hanem igenis 11 leányt kizártak a szabályzat értelmében azért, mert

másodizben buktak meg kettőnél több tantárgyból. A püspök azonban ezeket is mind *visszavette*; így tehát botrányról s másféléről szó sem lehet. Az intézetnek különben van internátusa is, azt az Orsolya-apácák igazgatják s ott *14 leány kap teljes ellátást különböző* alapokból és csak kettő van fizetéses helyen. A többi növendékek pedig kassai szülők gyermeke s otthon laknak — tanuló-nyomorról s a mi ebből következhet, tehát szó sem lehet. Az intézetbeli tanárok is *mind képesített tanterfiak* — egyetlenegy tanárjelölt kivételével, aki csak ezután szerez oklevelet.

* **A Diósi fatelep égése.** Pár szóval megemlékeztünk tegnap arról a nagy tüzesetről, a mely tegnap hajnalban a Diósi Fia Lajos fatelepének egy részét a vasuti állomás mellett elhamvasztotta. Éjjelután fél 2 óra tájban gyuladt ki a gőz-favágó épület. A lángok csakhamar kitörték az épület ablakain és tetején. Tekintettel, hogy az udvaron minden oldalon óriási mennyiségű tűzifa van felhalmozva, nagy veszély fenyegette a telepet. A tüzoltók csakhamar megjelentek, de az épület megmentésére nem is gondolhattak, hanem csak arra kellett szoritkozniok, hogy a telepen levő fahalmazokat megmentse. Óriási fáradsággal ez sikerült is. A tüzoltóság *Mezey* főparancsnokkal nagy tevékenységet fejtett ki. A rendőrség a főkapitánnyal megjelent. Az épület teljesen leégett. A gőzgép és összes felszerelés megsemmisült. Az épületben levő kamarában a munkások minden élme benne égett. Az épület és felszerelés biztosítva volt. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy miből keletkezett a tüzész. A felcsapó lángok messze bevilágították az eget s nagy közönség verődött össze a tűznél, daczára a késő éjjeli időnek.

* **A történelmi épület-csoport pusztulása.** Még márczius hónapban kérte föl a földművelésügyi miniszter a fővárost, hogy az ezredéves kiállítás történelmi főcsoportjának gót épületét, a mely nagyon roskatag állapotban van, négyes bizottságilag vizsgálta meg s ha szükségét látja hívja föl a főváros a minisztert az épületek szerződészerű eltávolítására. Erre a tanács megis kereste a minisztert az iránt, hogy az épületet április hónap végéig vagy javítsa ki, vagy bontassa le. Kijelenti a miniszter a leiratában, hogy az ő szakértői szerint is, olyan rozszant állapotban van a kérdéses épület, hogy a lebontása szükségessé vált s már intézkedést is tett a miniszter a lebontás munkájának vállalatba adása iránt. De ezek a munkák április végéig befejezhetőek nem lesznek; siettetni fogja azonban a miniszter, nehogy az üdülő vágyó közönséget zaklassák. Fölhívja a fővárost, jelölje meg a helyet, a hová a lebontott épület törmelékait le lehet rakni.

* **A köszvényes és csuzos betegek figyelmét** ne kerülje el azon páratlan hatású csuz és köszvény elleni kenőcs, mely *Zoltán* Béla udvari szállító gyógyszerárában Budapesten kapható üvegenként 1 frtért. Az elismerő levelek ezrei bizonyítják, hogy e kitűnő kenőcs 15—20 éves bajokat néhány nap alatt biztosan meggyógyít.

* **A spanyol szabadkőműves.** Néhány év előtt Spanyolországból egy *Färber* Lipót nevű spanyol zsidó származott el ide Budapestre, ahol úgy mutatkozott be, mint «a spanyol szabadkőművesek nagypáholyának magyar képviselője». A derék vállalkozót a magyarországi szimbolikus nagypáholy semmiképen sem akarta elismerni, annak daczára sem, hogy zsidó. Sőt tolokodását energikusan vissza is utasította, mire *Färber* becsületsértési pert indított a nevezett nagypáholy ellen. Továbbá 1896-ban szabadkőműves páholyt akart alapítani Budapesten, de alapításait a belügyminiszter visszautasította. Ekkor *Färber* egy *Klein* Márkus nevű kávé neve alatt jótékonyági egyesületet alapított, a »*Globus*«-t, melyről azt jelentette az illetékes hatóságnak, hogy szabadkőműves ügyekkel is foglalkozik. A főkapitány ennek a gyanus egyesületnek a felosztása iránt lépéseket tett, mert a »*Globus*« tényleg *Färber* ur magánkezéjének

szolgálatára jött létre. A belügyminiszter most utasította a főváros tanácsát, hogy a »Glóbus« ellen indítson vizsgálatot.

* **Sömör-betegséget:** száraz, vizenyős, pikelyes sömört (flechten) s az e bajjal együtt járó kiállhatatlan »bőrviszketeg« jótállás mellett gyógyít, sőt azokat is, kik gyógyulást sehol sem találtak dr. »Hebra sömörirtó«-ja. Külső használatra való, nem ártalmas. Ára 6 frt o. é. vám- és posta díjmentesen (levéljegyekben is) utánvétellel 60 krral több. Kapható: St. Harien—Droguerie Danzing. (Deutschland.)

* **Kellemetlen utitárs.** Az Aradról Nagyvárad felé induló személyvonat, egy második osztályú fülkéjébe közvetlenül az indulás előtt egy ur ugrott be.

— Majd lekéstem, — hebedte ijedten, miközben a csomagjait rakosgatta fel a kocsni hálójába, a homályos fülkében igyekezve megismerni a bentülőket.

Aztán előszedett a bőröndjéből egy uti sapkát, levette a csipőit, papucsot húzott, aztán pipára gyújtott.

— Nem zsenirozza a füst, Nagysád, fordult egy a sarokban ülő hölgyhöz?

Nem kapott választ.

— Hová tetszik utazni, fordult erre a hölgy mellett ülő férfihez.

— Haza, volt a rövid válasz.

— Hová haza? kíváncsiskodott a jövevény. Talán Ugrára?

— Nem.

— Miskolcra?

— Nem.

A kíváncsi ur elhallgatott. Majd végighevert a pamlagon és nézte az egymás mellett ülő párt.

— Fialat házások, gondolta magában és bóbiskolni kezdett.

De azért fél szemmel folyton utitársait leste. A férfi odahajlott a nőhöz és hirtelen átkarolta. A nő nem ellenkezett. Majd levette a hálójából utitáskáját és a nőt anélkül, hogy egy szót is szólott volna, brutális erővel belegyömöszölte az utitáskába, melyet aztán visszatett a helyére.

A későn jött utas homlokán hideg verejték kezdett gyöngyözni és a fogai is összeverődtek attól a nyöszörgő panaszos hangtól, mely a bőrtönből hallatszott. Hirtelen felugrott, kirohant a folyosóra és torkaszakadtából kiáltozni kezdett:

— Gyilkos, segítség!

A szomszédos fülkéből az éjjeli nyugalomban megzavart utasok rémülten kérdezősködni kezdtek:

— Hol ölte?

— Itt, szepereggett a megrémült, halotthalvány utitárs és rámutatott a fülkére.

— Az utasok besiettek és elhárították a lámpáról az ernyőket. De egy férfian kívül ott senkit sem láttak.

— Kit ölte itt? fordult a kérdés mindenfelől a csendzavaró felé.

— Ott a bőröndben, mutatta ez fogvaezogva.

— A fülkében ülő férfi a legnagyobb lelki nyugalommal várta, hogy a bőröndöt felnyissák. Ami meg is történt és egy csinos női fej vált láthatóvá, mely azonban viaszkból volt és egy rugókra járó életnagyságu báb alkatrészét képezte. Mielőtt a körülállók csodálkozásukból magukhoz tértek volna, a fülkében ülő férfi felállt és bemutatatta magát:

— Balthazar, bűvész!

Az utólréhetetlenül ügyes csodabűvész improvizálta vasuton unalmában a tréfát, melyet aztán az álmukból felzavart utasok kárpótlására néhány bámulatosan ügyes mutatványval is megtoldott.

Mai előadását, melyet Nagyváradon a szinkörben tart és melyen bámulatos varázsszínházát is bemutatja, bizonyára nagyszámu közönség fogja végignézni, annál is inkább, mert műsorában csupa olyan számok szerepelnek, melyet más bűvész még be nem mutatott.

Megrágalmozott közhivatalnok.

— Sajtóügyi tárgyalás. —

Nagyvárad, április 19.

A sajtóbiróság ma ítélte Major Miklós makói árvaszéki ülnök Barczán Antallal való konfliktusában. Az ügyet részleteztük tegnapi számunkban. A vádat dr. Perjéssy Mihály ügyész

emelte, minthogy Barczán Antalnak az »Arad és Vidéke« című lapban megjelent »Akit a makóiakra erőszakolnak« című nyiltéri közleménye Majort mint közhivatalnokot is sérti.

Magánvádoló Hlatky Endre.

Elnök Millye Gyula, szavazóbírák: Fassie Pál és dr. Simay Gyula, jegyző: Gyenge Béla. Az esküdtsek a következőkből alakult meg: Csobánczy Lajos, Máthé Lajos, dr. Schweiger Ede, Beczkay Lajos, Székely Sándor, Szentlélek Kálmán, Géczy Lajos, Tatár Zoltán, Zambory László, Nagy Ignác, Tóth Zsigmond, Palkovits Imre, dr. Komlós József, Mártonffy Bogdán.

Felolvassák Barczán Antal fenti című nyiltéri közleményét az Arad és Vidékéből, mely abból indul ki, hogy az Arad-Csanádi vasutak közgyűlésén Makó város részéről Major Miklóst választották meg képviselőül. Erre következik Major Miklós közhivatalnok és magán tevékenységének deflamálása. Mint közhivatalnokot azzal vádolja a közlemény, hogy hanyag, álokiratokat érdekelteknek szerkesztett s ezért tetemes kárt okozott a városnak. Ez utóbbiért egy ízben a szegedi kir. törvényszék elé is került, de bizonyítékok hiányában felmentették. Mint magán embert azzal vádolja a közlemény, hogy a dákk román eszmék híve, a »Tribuna belmunkatársa s levelezik egy »Blesztematu« álnevű belmunkatársával a makói görög katolikus hívek között a román eszméket terjeszti s a görög katolikus lelkesválasztás alkalmával nem a hazafias jeltől mellett szavazott, hanem korteskedéssel kereszttől erőszakolt egy memorandistát. Továbbá ismét miatt közhivatalnokot [vádolja a közlemény Majort azzal, hogy a város ügyeit zavart állapotban hagyta, tisztársaival folyton egyenetlenkedik mindezek miatt Major nem képviselheti Makó várost.

Mindezen vádak a tárgyalás folyamán semmivé szigorodtak össze s a vádlottat nevétség-szinten tüntették fel.

Barczán Antal egy nagy őszszakálu magyar ruhás öreg ember 68 éves, gör. kath. makói lakos magánzó.

Elnök: Ön irta az elolvasott közleményt?

— Igen.

— Mi volt a célja vele?

— Makó város közérdekének megóvása.

Perjéssy Mihály dr. Kéri egyes hivatalos iratoknak, még pedig: Major Miklós hivatali főnökei által részére kiállított erkölcsi bizonylatok, az arad-csanádi vasutársaság alapszabályainak 40-ik szakaszát, a szegedi kir. ügyészség átiratát Major vád alá helyezését illetőleg és végre a volt polgármester által Barczán Antal ellen indított fegyelmi vizsgálat iratainak felolvasását.

A törvényszék nagyrészt helyt ad az ügyési indítványnak.

Az iratokat felolvassák.

Ügyész kéri a tanukkal való bizonyítást. Különösen arra nézve, hogy Major Miklós kifogástalanul becsületes ember és hazafi, hivatal társait kéri kihallgatni Major hivataloskodására nézve, kéri továbbá Major utódját a polgármesteri székben kihallgatni.

Vádlott szintén ragaszkodik a tanuk kihallgatásához, s míg két újabb tanu kihallgatását kéri arra nézve, hogy Major munkatársa a Tribunalnak.

A törvényszék megengedi a tanuk kihallgatását, amennyiben azok megjelentek.

Major Miklós mellett eljött tanuskodni Makó város tisztikarának nagy része és nváradai jogászok ismerősei.

Hoványi Géza dr. előadja, hogy ismeri huzamosabb idő óta Major Miklóst és mindig tisztességes, becsületes embernek ismerte. Nincs róla tudomása, hogy a román nemzeti eszméket vallaná.

Ugyanezt vallják Mezey Mihály kir. közjegyző, Szokoly Tamás üdvéd, Jerzsák László hivatalnok, Stark Gyula igazgató-főtanító, Baranyi Zsigmond fogházfelügyelő, kik Major Miklót még nagyváradai jogászokból ismerik.

Mint társadalmi egyénről Koller Rezső félegyházi plebános tett Majorról az érzelm valódi hangján elismerő nyilatkozatot.

Török Imre t. főügyész (Makó) ismeri Majort, szigorú jellemű embernek tartja, mint polgármester szigorú volt. Rokonszenvezett fajbeli-

jeivel, de azért mindig hazafi volt. Nincs tudomása arról, hogy a Tribunalnak munkatársa lett volna. Nagyon szorgalmas hivatalnok, de egy kissé ideges is. Mint árvaszéki ülnök szintén ilyen vasszorgalmu.

Vádlott: Van olyan család Makón, ahol oláhuul beszélnek?

— Nincs.

Farkas László árvaszéki elnök, Földesy László, Barna Sándor árvaszéki ülnökök és Cseresnyés János rendőr-kapitány szintén tisztességes, becsületes embernek s vasszorgalmu hivatalnoknak ismerik Majort s jó hazafinak.

Bakos Ferencz vár. főjegyző (Makó) becsületes embernek tartja Majort s mint hivatalnok megfelelt kötelességének mindig. Hatalmát nagyon érezte, de nem jogtalanul. Nincs tudomása arról, hogy román agitátor lenne. A zavar régi időkből származik a városnál s nem éppen Major okozta. Hallott róla, hogy házánál ifjakat románra tanít.

Ügyész: Kitől hallotta?

— Barczántól.

V: Van-e tudomása arról, hogy Major egy beadványában tanu bizonyosságot ad román nemzetiségi elveiről?

T: Igen, van. Kökényessy vádiratot adott be ellene, melyre Major válaszolt s így fejezte ki magát: »Ki tilthatja meg nekem, hogy nemzetiségi és családi tradíciómat kövessem.« Ez szóról-szóra így van.

V: Miért nem tejesztették be ezt az iratot is?

T: Nem találtuk meg, talán nem tudom.

V: Miért mutogatott Major oláh nyelvtant a hivatalban?

T: Oláh szótárt tartott a hivatalban s nem nyelvtant.

V: Van-e arról tudomása, hogy Major levelezett a Tribunalnal?

T: Igen, egy alkalommal egy feladó levény jött a hivatalos iratokkal a postáról, mely egy Bukarestbe szóló levélről szólt.

Kolliner Sándor árvaszéki ülnök (Makó) Izgatott természetű embernek ismeri Majort. Nincs tudomása arról, hogy Major román nemzetiségű érzelmű lenne.

V: Van tudomása arról, hogy egy »Blesztematu«-höz címzett levélről egy feladó levény érkezett a városhoz a hivatalos postával?

T: Azt hiszi, hogy ez a postatiszt tréfája, amennyiben a »Sztimatu« szót »Blesztematu«-ra javította ki. (Derűtség.)

Kökényessy Géza társulati hivatalnok (Makó) elmondja, hogy egy följelentést tett ellene Major, amelyben illetéktelenül bírálta az ő jellemét. Tisztességes embernek tartja, de lobbanékony, ingerült, összeférhetleu embernek is. Major sohaem tagadta az ő román voltát. Azt hallotta Bakos főjegyzőtől, hogy összeköttetései vannak Bukaresttel és a Tribunalnal. A tárgyalást az elnök 2 órára felfüggesztette.

Délután.

Millye Gyula elnök 3 órakor nyitotta meg délután az ülést.

Elnök bejelenti, hogy az egyik pótesküdt rosszul lett.

Perjéssy Mihály dr. lelkiyugalmát akarja visszazerezni egy közhivatalnoknak az esküdték verdiktje által, hogy visszatérhessen munkájához. A közhivatalnoknak van egy kincse, a becsület. Ez biztosítja számára a bizalmat. Ha eljártja a közhivatalnok ezen bizalmat, úgy méltó rá, hogy a polgárság megvetése sújtsa. De ha ez a közhivatalnok kincse, akkor bizony kell arra számítani, hogy egy független bíróság megvédje a megtámadtatások ellen. A jogos védelem hozta a közhivatalnokot ide, hogy megvédje megtámadott becsületét s nem a bosszúérzet. Major Miklóst minden indok nélkül támadta meg Barczán Antal, a ki neki hivatali alantasa s folyton fegyelmi alatt áll, aljas bosszúból. Támadása Major Miklós ellen nem a közérdekből történtek pedig csak ez a körülmény menthetné meg a vádlottat a rágalmazás vádjától.

Fejtegeti ezután hosszasan az inkriminált czikk egyes vádpontjait s egyenkint czáfol. Rágalmaknak nevezi a vádakot, melyet intelligens tanuk, hivatali társak semmisítenek meg vallo-másaikkal. A vádlott a büntető törvénykönyv 258. §-ába ütköző rágalmazás vétségét követte el. Hlatky Endre ügyvéd mint magánvádolónak

az ügyész beszéde után kevés mondani valója van. Egy oly férfi becsületét akarja megvédeni, akivel együtt járt 12 évig iskolába és alkalmas volt öt kiismerni Vádlója egy 68 éves öreg ember, vérokon. De Cátó jellemű ember legyen az, ki egy közhivatalnokot megtámadni mer s a közérdekre mer hivatkozni. Már pedig a vádlott, mint a tanuvallomásokból kitűnt, nem Cátó. Fegyelmi alatt állott s többször sikkasztott. Aki ilyen vádakkal áll elő a sajtó utján amilyenek az inkriminált cikkekben vannak, annak bizonyítékai is legyenek. Ha nem tudja valaki bebizonyítani vádjait, akkor joggal becsület rablónak nevezheti a társadalom. Csalódott, mert azt hitte, hogy Major ügyében kell mégis valaminek lenni, mert ok nélkül nem lehet valakit vádolni. Hogy Major a »Tribuna« munkatársa, ennek bebizonyítására ne főjegyzőre hivatkozzék, aki nem tud semmit, hanem hivatkozzék a »Tribuna« szerkesztőjére. A rossz hír meg szájról-szájra s a vádlott maga is igyekezett terjeszteni Majorról a rossz hírt. Az inkriminált cikkekben törvénytelen tények vannak Major ellen felhozva. Hol vannak tehát a törvénytelen tények? A felhozott bizonyítékok nem azok. Midőn a nemzetiségi ügyeket feltűnni látjuk mindenfelé, akkor azzal vádol egy embert, hogy az is a nemzetiségi ügyet szolgálja, a hazaárulás vádjával sújtotta. Nem talál abban semmit, ha a nemzetiségek nyelvüket gyakorolják, hogy román születésű egyén román szótart tart az asztalán. Hiszen a nemzetiségeknek joguk van ehhez. Hivataloskodására nézve egy terhelő tanu van s ez Kökényessy, aki igazságos igyekszik lenni s azt mondja Majorról, hogy tisztességes ember. Ha valakiről ezt mondják, mert felhozott nemzetiségi vádjai nem védik tulajdonképen, mert az, hogy Major nem tagadta meg soha román voltát, az nem vád. Fényes bizonyítást szolgáltat a dákó-románosság vádjá ellen a megye-bizottság, mely bizonyára meg nem választja, ha Major dákó-román lett volna. Meg van győződve, hogy az esküdtek egyhangulag fogják meghozni a vádlott ellen a vétkest. Megérdemli a vádlott a büntetést, tanulja meg legalább, hogy ne nyuljon okatlanul a mások becsületéhez.

Barczán Antal köteletségének tartotta Makó város jogainak védelmére keletni, szülei igazságszeretetre, erkölcs és vallásra oktatták. Elmondja az Arad—Csanádi vasutársaság konfliktusát Makó várossal. Kiterjeszkedik az inkriminált cikk összes vádjaira s azokat meglehetősen gyöngye érvekkel támogatja. Sok derűtlenséget keltett ezen iparkodásában a vádlott, aki különben kifogyhatatlan bőbeszédűséggel hordott elő családi perpatvart, közügyet, nemzetiségi ügyet, bürokratikus formulákat stb. jobb sorsra méltó igyekezettel.

Perjéssy Mihály dr. ügyész röviden reflektál a vádlott önvédelmére.

Vádlott ezek után ismét beigazoltnak látja vádjait. (Derűltség)

Az esküdtszék már lámpagyújtás után hozta meg az ítéletét a következőleg:

I. Foglaltatik ezen inkriminált cikkekben a Btk. 258., 259., 267. §§-ok szerint minősülő sértés? — 12 igen.

II. Szerzője-e Barczán Antal az inkriminált cikkeknek? — 12 — igen.

III. Vétkes-e Barczán Antal az inkriminált közleményben foglaltak szerint a Btk. 251B, 259 §-ába ütköző becsület sértésben. — 12 igen.

Az esküdtszék ítéletét **Schweiger** Ede hirdette ki.

Ezek után a törvényszék **Barczán** Antalt köztisztviselő ellen nyilvánosan elkövetett becsületsértés vétsége miatt 1 havi államfogház és 10 frt pénzbüntetésre ítélte, mely utóbbi 2 napi államfogházra változtatható át behajthatatlanság esetén. Elítélte köteles az ítéletet az Arad és Vidéke című lapban saját költségén közzétenni.

Egy család tragédiája.

Nagyvárad közönségének java-része még emlékezik arra, mikor a régi »Potyka« volt Nagyvárad intelligens közönségének a rendes betű találkozó helye.

Mendli József volt a vendéglős.

A szintársulat — a debreczeni, később Bogyó és Mándoky — minden pénteken zárva tartotta a rozoga fabódét.

Ilyenkor hangos és vig volt a Potyka. A város színe-java találkozott és jól eltöltötték az időt a színházi zenekar muzsikája mellett.

A vendéglős örült a vendégeinek, az ő vendégei pedig meg voltak vele elégedve.

Roszzabb idő is jött aztán. A vendéglős megvált a saját helyiségétől, de a közönség is más helyet keresett.

Mendli József aztán máshelyen átadta az üzletet a gyermekeinek.

Ő maga is üzlet próbált, de a hentesipar nem vágott be. Látta, hogy fiai sem boldogulnak.

Óriási szenzációt keltett, mikor egyik legértelmesebb fia fekete-himlőben meghalt és városszerte elterjedt a hír, hogy csak tetszhalott volt, — élve temették el.

A másik szomorú eset nemsokára bekövetkezett a családnál. Fiatal szép leánya hirtelen meghalt. A fess egyenruha tette a szerelem rabjává. Szívenlőtte magát. Ugy szedték fel a szoba padlójáról, mint a sebzett galambot. Pár percz múlva oda volt — meghalt.

A már öreg korba hajlott **Mendlinek** minden csapás egy-egy fájó tövis volt.

És még ehhez jöttek ezután az anyagi gondok. A valamikor jómódu ember gyermekeire volt utalva. Az anyagi gond, melyet megosztott fiaival — a multak keserű emléke elkedvetlenítették az élettől. Látta, hogy még meglévő gyermekeinek igyekezete sem javít helyzetükön.

A sok csapást még tetézte az, hogy a régi jómód megmaradt töredéke, a kis katonavárosi ház is dobra megy. Május elsejére volt kitűzve az árverés.

A szegény, jobb napokat élt **Mendli** József a sok csapás után elvesztette a lelki egyensúlyt. Egy szerencsétlen pillanatban a meghasonlott lélek öntudatlan elmével belevetette magát a Körözs vizébe.

A Nagyhidnál találták meg hulláját s be szállították a kórház bonczasztalára.

SZINHAZ.

Előleges színi jelentés.

Első fecske. A szintársulat kibocsátotta színházi jelentését és bérlet hirdetését a személyzet névsorával egy vázlatos repertoírral. A bérletárak a habituék dolga.

A repertoírban az évad nevezetesebb újdonságai rovatában látjuk a hálókocsik ellenőret, a Teknősbékát és más nemzeti cultur darabokat, a melyek tulajdonságai is az évadnak meg sok-sok nevezetgsséggel is dicsekednek. Node, a kiknek ez nem »tetszik«, azok gyönyörködhetnek majd olyas újdonságokban is mint Carmen, Rizet operája. A görög rabszolga Gyurkovics leányok, Fekete vér, Sároli-ház, Himfi dalai stb.

A női előadói személyzet a mult éveivel hasonlítva igen nagy jobbulást mutat habár az új tagok nagy részének tehetségét még nem volt alkalmunk megítélni. **Fáy Szerénát** többszöri vendég szerepléséből ismeri a nagyvárad közönség s már akkor megnyerte tetszését. **Horváth** Paula a másik új tag, aki szintén ismerősünk s tehetségét a szintársulat igen nélkülözte. Ismeretlen tagok **Bajor** Riza, **Komlósi** Emma, **Korányi** Frida, **Rizsi** Margit és **Vásárhelyi** Vilma. Az eltávozottakat az új tagok teljesen pótolni képesek.

A férfi tagok között **Bartos** eltávózása jelent hiányt. Új tagok **Bihari** Ákos, **Bónis** Lajos **Lányai** Zsigmond, **Szerdahelyi** Ferencz, Mind ismeretlen tehetségek s így nem tudhatjuk előre, hogy a nagy változásokból mi a haszon és mi a kát.

A színházi jelentés a következő:

Előleges színházi jelentés és bérlet-hirdetés.

A kolozsvári nemzeti színház igazgatósága tisztelettel értesíti Nagyvárad város és színpártoló közönségét, hogy dráma, vígjáték, népszínmű, opera és operette-szintársulatával a nagyvárad színi-előadásainak sorozatát f. évi május hó 3-án megkezdi.

Az évad nevezetesebb újdonságai a következők: Carmen, Bizet operája, A baba, Az unatkozó király, A görög rabszolga, Utazás egy apa körül operettek. — Arany lakodalom, Gyurkovics leányok, Fekete vér, Sárdi-ház, Himfi dalai, Mozdó fényképek, Vándor-madár, Tanqueray 2-ik felesége, Hálókocsik ellenőre, Teknősbéka, Rózsatövis, Mosoly, A végrehajtó, Henschel fuvaros, Aranyos Éva, Bűnhődés, Leányok anyja, Családi örömök, Adorján báró színművek és vígjátékok. — A klasszikus darabok közül színe kerülnek: Zalameai bíró és Az élet álom Calderontól. Tartuffe és Don Juan, Moliere-től. Antonius és Cleopatra, III-ik Richard király, Macbeth, Goriolanus, Shakespeare-től. Stuart Maria, Schillertől. Szép Diego Morettótól és Az ember tragoediája, Madách Imrétől.

Névsor: Művezetési és gazdasági személyzet: művezető-igazgató és főrendező Follinus Aurél. Rendezők E. Kovács Gyula, Szentgyörgyi István, Vendrei Ferencz, Janovics Jenő. Intendánsi titkár és főpénztárnok Tóth József. Igazgatósági titkár Kápolnai János. Ellenőr Pásztor János. Pénztárnok Pusztay Béláné. Ügyelő Kövi Ede. Sugók Poprádi Árpád és Garai Ferencz. Zenekar. Karnagy: Stephanidesz Károly. 20 zenész.

A szintársulat előadó személyzete: Bajor Riza, Fáy Szeréna, Hatala Györgyike, Horváth Paula, Kissné Árpási Katalin, Komlósi Emma, Korányi Frida, Laczkó Aranka, Miklósi Ilona, Perényi Margit, Rizsi Margit, Székely Irén, Turcsányi Olga, Váradi Miklósné, Vásárhelyi Vilma, Ághy Veron, K. Biró Anna, Farkas Emma, Fehérváriné Anna, Fehérvári Marcsa, Kápolnainé Giza, Lengyel Margit, Miklósi Margit, Miklósi Mariska, Nyiregyházi Róza, Perényi Anna, Szerdahelyiné H. Etel, L. Szabó Ilona, Vank Istvánné, Bihari Ákos, Bónis Lajos, Fehér József, Heltai Nándor, Janovics Jenő, Iványi Antal, Kassai Károly, E. Kovács Gyula, Lövei Leo, Mányai Zsigmond, Mezei Mihály, Nyárai Antal, Szentgyörgyi István, Szerdahelyi Ferencz, Tompa Kálmán, Török Károly, Vágó Béla, Váradi Miklós, Vendrei Ferencz, Ághi Sándor, Barabás Károly, Fehérváry József, Gergely Márton, Gerzon Kálmán, Landos Albert, Lantos József, Stadler Frigyes, Szabó Domokos, Szabó József, Vank István, Zanjonghy Elemér.

Bérelni, valamint színlapra előzetni lehet április hó 20-tól 24-ig, naponként d. e. 10 órától fél 1-ig, délután 3 órától 5-ig a színi-előadások iródjában Pásztor János ellenőrnél.

Igazságszolgáltatás.

A hamis tanu.

Öt éve már, hogy **Serly** Lajos karmester, aki sok felé próbált már szerencsét, **Egerváry** Gézával, a vígadó bérlőjével úgy állapotott meg, hogy a vígadóban tartandó táncvígalmakra ő adja oda a zenekarát. Az alkudozások folyamán **Szudy** Gyula, aki állandóan árnyék gyanánt kísért **Serlyt**, több ízben zaklatta **Egerváryt**, adjon neki egy nyilatkozatot **Serly** számára oly értelemben, hogy ő az összes téli vígalmakra szerződtette a **Serly**-féle bandát. Ezen nyilatkozat azonban — erősítette **Szudy** — semmire sem kötelez, csak éppen reklám leszen **Serly**nek, akit ez alapon más mulatságokra is szivesebben szerződtetnek. **Egerváry** végre hosszas unszolásra kiállította a nyilatkozatot, de azzal a figyelmeztetéssel, hogy csakis reklámnak fogják használni. Történt azonban utóbb, hogy **Egerváry** két estélyre más zenekart hivatott, mire **Serly** fogta a **Szudy** által neki átadott nyilatkozatot és 360 frt erejéig bepörölte **Egerváryt**. A polgari úr folyamán **Szudy** eskü alatt vallotta, hogy **Egerváry** a nyilatkozatot semmiféle megszorítással nem

kisérte, mire a bíróság a bérlőt el is marasztalta a peres összegben. Most *Egerváry hamis tanuskodás* miatt bünyítőt feljelentést tett Szudy ellen, akit a törvényszék több terhelő tanu vallomása alapján két havi fogházra és 20 frt pénzbüntetésre ítélte. Ezt a büntetést ma Horváth Béla bíró előadása mellett a kir. ítélőtábla is helyben hagyta.

A Pulszky-Sima párbaj. Két év előtt a parlamenti viták folyamán elhangzott szenvedélyes szavak és kölcsönös sértések szolgáltatottak okot arra a párbajra, amelyet karddal vívtak meg: Pulszky Ágost és Sima Ferenc s amelyben Pulszky szenvedett csekélyebb jelentőségű sérülést. A törvényszék párvialdal vétsége miatt mindkettőt vád alá helyezte, de a végtárgyalást alig tudta megtartani, mert hol Pulszky hol Sima maradt el. Végre detektivekkel vezették elő mindkettőt, s a bíróság Pulszkyt öt napi, Simát három heti államfogházra ítélte. Valamennyi fél felebbezése folytán az ügy a kir. ítélőtáblához került, amely Burg Lajos bíró előadása nyomán megerősítette az elsőbíró ítéletét.

A sár és kavics csalás.

A Nagyváradi városa ellen a sár és kavics szállításhoz elkövetett nagy csalás ügyében a kir. törvényszék elhalasztotta a végtárgyalást, mert több tanu beidézését tartották szükségesnek. A folytatólago tárgyalás ma csütörtökön lesz. Valószínű, hogy az érdekes bűnyű holnap, pénteken be lesz fejezve.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: Polchi Mór.

- 978. Argyelán Vaszi s. t. lopás.
- 1144. Szőke Lajos s. t. testi sértés.
- 1153. Surics András s. t. testi sértés.
- 1154. Tóth Mátyásné rágalmazás.
- 1159. Borda Ferenc lopás.
- 1161. Papp András lopás.
- 1162. Grósz Jenő sikkasztás.
- 1164. Löbli Jakab lopás.
- 1435. Herezberger Kálmán testi sértés.
- 1436. Guttmann Lászlóné, s. t. lopás és orgazdaság.
- 1437. Dankotán Raszki testi sértés.

Előadó: Pognár Dénes.

- 650. Dobi Sándor s. t. lopás stb.
- 730. Tar Mihály becsületsértés.
- 816. Lump János lopás.
- 829. Rosenbaum Ede st. hatóság el. erőszak.
- 831. Rácz Imre s. t. lopás.
- 1063. Steiner Dávid becsületsértés.
- 1064. Geere Mihály s. t. testi sértés.
- 1420. Nagy József s. t. halált ok. testi sértés.
- 758. Delimán Flóra testi sértés.
- 759. Kupareszk György magánlak testi sértés.
- 763. Kádár Sefron s. t. lopás.
- 796. Mészáros János érem szab. sértés.
- 836. Budrás Ferenc testi sértés.

Előadó: Urbán Adolf.

- 947. Pantye Fimie hamis eskü.
- 1001. Zolera Tógyer testi sértés.
- 1054. Mihucz Blag gondatl. ok vizáradás.
- 1078. Malaj János okirat hamisítás.
- 897. Jakab László s. t. sikkasztás.
- 899. Szerák Márk s. t. sikkasztás.
- 971. Czitrovsky Miklós testi sértés.
- 972. Biró Ferenc s. t. lopás.
- 979. Sturz Tógyer s. t. jogtalan elsajátítás.
- 1467. Dubez Soma testisértsr.

REGÉNY-CSARNOK.

ARANYLAKODALOM.

Irtá: Mándoky Sándor.

9.

Csak Bem áll mozdulatlanul elnénült ágyui mellett s bizonyosan elfogják, ha *Simonyi Czech* hadsegéde elszánt csapatával, a legváltóságosabb pillanatban meg nem menti. — De nemcsak Bem maga menekül meg, hanem a hirtelen észbekapott rettentetlen hős, még kilencz agyuját is kivágatja az ellenség körmei közül, aztán hajrá!

Négy napig folyton verekedve az öt üldöz és minden áron bekeríteni akaró ellenséggel, lépésről-lépésre hátrál; — *Szászvárosnál* maga is megsebesül, — egy hitvány puska golyó a jobb keze középső ujját szakította le. — De hát mit törődik ő akkor egyhaszontalan ujjal?! — Löporos szekereit vizes pokróczokkal takartatja le s szuronyrohammal nyit utat seregének az ellenséges város lángbaborult utcáin keresztül. Miután anagyfontosságú *piskii hidat, mely ha elvész, vele együtt Erdély is elveszett!* — a hős *Kemény Farkas* alezredes védelmére bizza, kicsiny seregének romjaival, alig ezeröttszáz emberrel *Dévényra* vonul. — A heves sebláz leveri lábáról, le kell feküdnie.

A magyar sereg helyzete kétségbeesítő. — A tiszték már minden reményüket feladták s egyedül csak a sebzett oroszán bizik még hagyományos szerencséjében s rendíthetetlen nyugalommal intézkedik kínos beegyágából. — Erős bizodalma most sem csalja meg. *Ira-bovszky* vezetése alatt csakhamar megérkeznek a Bánságból a váravárt honvéd segélycsapatok, melyekkel Bem hadserege nyolcz-ezer főre szaporodik.

Puchner megbetegedése folytán a Szászvárosban és Vajda-Hunyadon táborozó császári sereg vezetését *Kallány* tábornok veszi át, ki dandárával február 9-én reggel szurony rohamot intéz a piskii hid ellen, melyet Kemény Farkas a 11-ik és 55-ik honvéd zászlóaljakkal és tiz ágyuval védelmez. — A vitéz honvédek rövid tusa után visszaverik a császáriakats részint a hidon, részint a *Sztrigy* vizén keresztül gázolva a tulpartra törnek s az osztrákok két ágyuját elfoglalják. De csakhamar megfordul a szeszélyes hadi szerencse és a dandár több pihent zászlóaljjal megerősödve visszazoritja a magyarokat. Ekkor *Czech* is teljes erejével a hidra veti magát és öldöklő tusa után, mely alig pár perc alatt az ellenség tiz tisztje és kétszáz katonája életébe került, — a császáriakat leveri a hídról. Most Bem is kikelve betegágyából, — a csatatérre vágat és kiadja a parancsot, hogy az egész sereg a tulpartra törve, általános támadást intézzen a hátráló császáriak ellen. A rohamot a bihari lovas önkéntesek nyitják meg, — de az osztrák gyalogság irtó tüzelésére megfutamodnak és magukkal ragadják az utánnuk jövő gyalogságot is, mely iszonyu rendtelenséggel tolong át az újra osztrák kézre került vitéz hidon. — Bem rettentetlen vitézsége dicsőséges példáival igyekszik a futókat megállítani. — Midőn az osztrákok dörgő hurrával megrohanják az elhagyott magyar ütegeket, Bem vakmerően közéjük vágat és korbácsával végig vágja az egyik katonát nagy dühösen reá kiált:

«Canaille! ezek az én ágyuim!»

A fővezér személyes bátorságának, különösen pedig *Czech* szabatos rendelkezéseinek sikerül a megszaladt honvédek megállítani, kiket aztán hamarosan rendbeszedve, Bem azonnal az utánuk özönlő császáriakra fordít vissza. — Az üldözöttekből támadók lesznek és a meglepett *Kallány* Sándor meginog a a honvédek heves szurony rohamára, majd futásnak ered és egymást taposva rohan át a hidon. — A megszaladt dandár magával ragadja az egész császári sereget, mely eszeveszetten menekedik *Szászsebes* felé. A győztes Bem most már egész seregét a futók üldözésére vezényli. — A reggel óta szakadatlanul verekedő *11-esek* szuronyt szegezve seprük le az ellenséget a diadalmosan megvédelmezett, omladozó hídról. Takács Béla kised csapatának élén, villogó szabályjával száz halált osztva, — az első között

rohan át a *Sztrigy* tulpartjára. — Ekkor közvetlen közelből lövés éri s az ifju hős haldokolva rogy egy leányarczu, gyerek honvéd karjai közé.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A házszabály bizottság.

Budapest, ápril 19. (Saj. tud. táv.) A házszabály revízió bizottsága ma tartotta szervezkedését. Elnöke *Szilágyi Dezső*, előadója pedig *Horánszky* Nándor lett.

Az Ugron-párt programja.

Budapest, ápril 19. (Saj. tud. táv.) Az Ugron párt legközelebbi gyűlésén a gazdasági függetlenségi harcra szervezkedik s nem a borhamisítók üldözésének szorgalmazására.

Falk Miksa könyve

Budapest, ápril 19. (Saj. tud. táv.) A király Falk Miksa által Erzsébet királynéről irt »Visszaemlékezések« cz. könyvét elfogadta s köszönetét fejezte ki érte, ugyszintén *Stefánia* özvegy trónörökös is.

A Hentzi-szobor eltávolítása.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) A Hentzi szoborról ma emelték le az angyalt és magát Hentzi szobrát, amikor is meggyőződtek arról, hogy a szobor törzse 5 centiméter vasfal, mely teljesen kivan téglázva, cementezve s melyet alig tudnak szétfejtetni oly kemény. Az angyal és Hentzi szoborrészeket már reggel a kadettiskolába szállítják.

A sah fia.

Bécs, április 19. (Saját tud. táv.) Menzúr Mirza a sah fia tegnap az udvari ebéd után végig hallgatta a Burgtheatert.

Nagy gyár-égés Mezőhegyesen.

Mezőhegyes, ápril 19. (Saját tud. t.) A szegedi *Stallerna* n-féle kendergyár összes anyag készletét, mely mintegy 30 kazal kenderkóróból állott, megégett. A nagy mennyiségű kenderégése oly óriási tüztengert szolgáltatott, hogy világot még Arad és békésmegye határáról is látták. A gyártelepet megmentette a pusztulástól azon körülmény, hogy ellenkező szél fujt és a gyári munkások kétségbeesett iparkodása. Az anyagkészlet megsemmisülése miatt a gyár üzemét kénytelen lesz beszüntetni, ami érzékeny esapás a gyár munkásaira. A tűz oka még eddig kiderítve nincs.

Iparkiállítás Baján.

Baja, ápr. 19. (S. t. t.) Baján iparkiállítást szándékoznak rendezni. A kiállításra mintegy ötezer frt értékű tárgy gyűlt eddig össze.

A Dreyfus-ügy.

Páris, márczius 19. A »Ligue des droits des l'homme« elhatározta, hogy a tegnapi ítélet ellen fölebbez.

Páris, április 19. A »Figaro« mai számában Picquart vallomásának a végét, továbbá Jules Roche, Weill és Cor-

dier vallomását közli. Picquart konstata, hogy Dreyfus letartóztatása után több személy megszökött. Azután elmondja, micsoda megbízásokkal küldötte el Gonse tábornok, hogy tőle megszabaduljon. Mialatt nem volt Párisban, felbontották leveleit. Mikor a levéltitok megsértéséről magyarázatot kért Gonsetól és Henrytől, azok megtagadták a fölvilágosítást. Hogy összeesküvést szönek ellene, azt akkor vette észre, mikor Henrytől levelet kapott, amelyben Henry szemrehányásokat tett neki Eszterházy ellen való vizsgálat miatt. Picquart megemlíti azután, hogy hogyan kapta meg Henry levelét és a Blanche és Speranza aláírási táviratokat. Azután panaszkodik a Pellieux előtt tett vallomások hibás közlése és Ravary részrehajlása miatt. Szintugy tiltakozik Pellieuxnak a haditörvényszék előtt 1898-ban tanúsított magatartása ellen, majd elmondja letartóztatásának körülményeit, elmondja, hogy a vizsgálóbizottság nem engedte meg neki, hogy fölvilágosításokat adjon és szembesítés iránt való kérelmét elutasította.

Jules Roche Esterházynek egy levelét közli, amelyben az őrnagy azt írja, hogy föl akarta magát vétetni a vezérkarba, de Billot visszautasította.

Weill 1877. óta ismeri Esterházyt. Esterházy azt mondta neki, hogy Dreyfus, még ha ártatlan volt volna is, elítélték volna az antisemitizmus alatt.

Cordier azt mondja, hogy a Cette canaille de D... kifejezést tartalmazó ügyszer nem hozható kapcsolatba Dreyfussal. Cordier szerint Henry több ízben követelt el vigyázatlanságot. (M. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Selyemgyárunkról.

Nekem csak annyi szerepem lehet a selyemgyártás országos mozgalmában, a mennyi — mondjuk — a csetinjei angol megbízottnak, Angolország világpolitikájában.

Ahhoz, hogy a földmívelési miniszter ur' évi 15 ezer forinttal segélyez egy Nagyváradon felállítandó selyemgyárat, nekem semmi közöm; még ahhoz sincs szavam, ha Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott ur, az én teljes kikérüléssel, javasolná, hogy ily gyárhoz Nagyvárad is járuljon évi 15 ezer forint segítségével.

De midőn arról volt szó, hogy: **ezer munkásnak** fog a gyár kenyeret adni s Bezerédj István irányította a vállalkozó gyáros figyelmét Nagyváradra, nagyon tisztán láttam, hogy akár a szalmalánghoz hasonló **telkesülés** akár egy jól számítani tudó **idegen**, de alaposan félrevezeti Nagyvárad város általam is csak tisztelt, sőt szeretett polgármesterét; az a szorosán őrizett titok; az a bizalmasan egybehívott előértekezet, az a nyilatkozat, melyet egyik törvényhatósági tag tett, hogy egész rajongással szavaz meg mindent az ügynek. Kötelességem tette azt, hogy egy ilyen selyemgyár felállításának **lehetetlenségét** tőlem telhetően kimutassam.

Megírtam a számadatokon alapuló cikket s átadtam a »Szabadság«-t szerkesztőjének. Tőle tudtam meg, hogy **illetékes egyéntől** # jegy alatt, a selyemgyár felállítása érdekében kapott egy cikket, azt közli előbb; azután közölni fogja dr. V. Zs ur által ígért cikket s harmadik napon ígerte (bizony mondom szívesen ígerte) az én számadatokra hivatkozó cikket.

Beláttam én, hogy az említett nevekké versenyre nem kelhetnek. De még én csak figyelmeztetni akarom a kocsin ülőket, hogy **merre van az egyenesebb út** (bocsánatot kérek, a biharmegyei Csetinijében én vagyok a kerülő s

a selyemtenyésztés helyesebb útját én ismerem) de miután szóhoz nem jutottam, szépen vissza kértem a cikket, Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott urat a megjelent közlemények és cikkek beküldése kapcsán arra kértem, van e tudomása az egész mozgalomról? Mert az már baj lett volna, ha ő e mozgalmat **nem tőlem**, de **mástól** tudja meg.

Nem kápván helyet a »Szabadság«-ban, cikketem — emlékül — eltettem! — Es halom varosszerte, a selyemgyár felállítása tárgyában felhangzó **üdvriadalt!** Figyelemzettem Sas Ede t. barátomat, mint a »Nagyvárad« szerkesztőjét, hogy ez a hír nagy lehetetlenség. Ő egészen neki melegegve mondotta, hogy: az lenne az **őrült számárság**, ha ezt a kedvező alkalmat Nagyvárad elszalasztaná! Beszélek Komlóssy József városi gazdasági tanácsos urral, a kit nem hogy képes lettem volna kiabrándítani nemes fellelkesüléséből, sőt kijelentette, hogy ő is megyen a polgármester urral Bécsbe az ajánlattevő cég ottani gyárát megtekinteni: eszembe jutott egy régi esemény hogy a katonavárosi **gőzfürdőt** is épen így mutatták be 1873-ban, egy Karczagról jött pénzes embernek: elkaptam megírott cikketem, s azzal adtam át **Vidosits Gyula** hírlapíró öcsémnek hogy: **»abban van az igazság«** a mit én írok!

Másnap megjelent az én cikketem s megjött Bezerédj Pál ur hozzám intézett válasza, melyben egyéni nézetét mondja el, a Bujatti (így vélem jól olvasni) cégről, kijelentve, hogy e cég a legrégebb, mely Bécsben működik, működését a múlt század közepén kezdette; az összes bécsi iparnak ugyszólván az élén áll, nagy vagyonu, de ta'án még nagyobb tekintélyű stb. Amde ez nem a Such-cég. Megkaptam két hivatalos másolatot, melyek egyike dr. Sarkadi Lajos urnak van czimezve, másikáról el sem birtam képzelní, hogy az másnak mint dr. Bulovszky József urnak szól. Hiszen előttem titkolva volt minden!

De ha dr. Tuszkaynak szól is, csupán egy **negyedik selyemgyár** ügyével foglalkozik s a félrevezetett lelkesültség előtt az utat **teljesen megvilágítja!**

Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott ur másolatban hozzám elküldött leveleit is azért adtam át közlés végett a »Tiszántul«-i tisztelet szerkesztőjének, mert dr. Várady Zsigmond urtól tudom, hogy a selyemgyár felállításának kérdése — közreadott cikketem után is — erősen tartja magát s míg Bezerédj Pál ur szerényen jelzi, hogy ő a **selyemfestés terén** nem szakember, dr. Sarkadi Lajos ur oly szakismerettel szót a tárgyhöz, mintha pár évtized óta vezetné egy selyemfestő gyár ügyeit.

Annai tény, hogy az ügy **tisztázva van** s nem kénytelen Bécsbe utazni Nagyvárad két hivatalnok.

A mi a »tisztá bort«-i illeti, erre nézve felkérem Sarkadi Lajos iparkamarai titkár urat, legyen szives utbaigazítani, talált-e már fel a világipar — **becsületesség-méről?**

Ha igen? kérem hasonlítsuk össze a két-
tónk tisztá szándékát.

Rátkay József.

Gazdasági szakelőadások Nagyváradon. A biharmegyei gazdasági egyesület folyó hó 25-én, azaz kedden délelőtt 10 órakor Nagyváradon, a vármegyeház nagytermében gazdasági szakelőadásokat tart, mely alkalommal **Abonyi Károly** gazd. szaktanár fog előadást tartani a községi **hitelszövetkezetekről** és **Czeglédy Tivadar** a **tejszövetkezetekről**, melyre az érdeklődő közönséget meghívja. Nagyvárad, 1899. ápril hó 19-én. A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Háziipari bazár az Iparcsarnokban. Az országos iparegyesület háziipari szakosztálya a hölgy-választmány kezdeményezése folytán elhatározta, hogy május hó folyamán körülbelül 14 napi időtartamra a városligeti iparcsarnokban **háziipari bazárt** rendez. A hölgy-választmány tagjainak elismerésreméltó intenciója az, hogy a fővárosi társadalom előkelő hölgyeinek közreműködésével áruba bocsátassanak az ország minden vidékéről összegyűjtött szebbnél-szebb háziipari tárgyak s az ekként elérhető forgalomból ismét jusson néhány száz korona a háziipart mint kereseti ágat folytató szegény

népnek a kezébe. A háziipari szakosztály, miután a kereskedelmi muzeum igazgatóságának legkészségesebb támogatását nyerte meg, a bazár rendezésének és az árusítás lebonyolításának ügyét a hölgy-választmány kezébe tette le és a felmerülő költségek fedezésére 100 frtot ajánlott fel. A hölgy-választmány tagjai az ügy részletes megbeszélése céljából f. hó 20-án (csütörtökön) délután 5 órakor a városligeti iparcsarnokban, az igazgatóság helyiségében ülést tartanak.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul«-eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 19.

Az irányzat gyenge.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	358.10
Magyar hitel	—	—	—	—	—	397.50
Allamvasut	—	—	—	—	—	365.90
Rimamurányi	—	—	—	—	—	307.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	249.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	636.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	—	+ 353.25
Iparbank	—	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	1011.50
Déli vasut	—	—	—	—	—	78.—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, április 19.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	871.25
Magyar hitel	—	—	—	—	—	390.40
Allamvasut	—	—	—	—	—	366.15
Birodalmi márka	—	—	—	—	—	58.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. április 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	119.70
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	97.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,70%	—	—	—	—	—	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,70%	—	—	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	120.75
Magyar földterhermentési kötvény 4%	—	—	—	—	—	9675
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	100.25
Horvát-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	—	96.75
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	138.25
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	—	100.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	100.60
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	120.—
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	100.50
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	139.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	929.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	384.25
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	—	369.75
Osztrák-magyar államvasuti részevény	—	—	—	—	—	363.20
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	—	358.60
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	58.45
London vista	—	—	—	—	—	120.70
Párisi vista	—	—	—	—	—	47.85
20 márkás arany	—	—	—	—	—	11.80

A szerkesztésért felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

A nagyváradai nőipariskola

ujjonnan berendezett

szabászáti műtermében

a legkényesebb igényeknek megfelelő

elegáns toilettek

és

gyermekruhák

gyorsan pontosan és **rendkívül jutányos áron**, készülnek; (mérték vétel után vidékre is jótállás mellett.) Ugyanott a **fehértémű szakosztályban** is munkát vállal az

Igazgatóság.

a nagyváradai szinkörben

1899. ÁPRILIS 20-án CSÜTÖRTÖKÖN

Nagy megnyitó előadás

a páratlan **Balthazar**

magyar-amerikai **csodás bűvész**

bámulatos új spiritista bűvészeti és hasbe-

szelő előadást rendez.

A fényes Budapesten nagy feltűnést keltő gazdag műsorból különösen kiemelendők:

A Csodás szekrény,

vagy öregeknek fiatalokká átváltoztatása.

GÜL BABA

élő rózsabokrokra névesztése.

Balthazar

a közönség szemei előtt nyílt színpadon valódi rózsabokrokot termeszt, melyeknek virágaival a n. é. közönség hölgyeinek kedveskedik.

A nemzetek egyesülése

nagy látványos mutatvány.

DELEJES KEZELÉS.

Balthazar delejessé lesz és ily állapotban asztalokkal, székekkel, kalapokkal, stb. bámulatos dolgokat végez.

CARMEN TAMBURINJA

ritka csodálatos művelet.

Hasbeszélés műemberekkel

Balthazar éppen ezen magas művészetével a műemberekből álló családját látszólag előkké varázsolja a szemlélő elé.

BUDAPESTEN NAGY FELTŰNÉST keltő
SPIRITISTA MUTATVÁNYOK

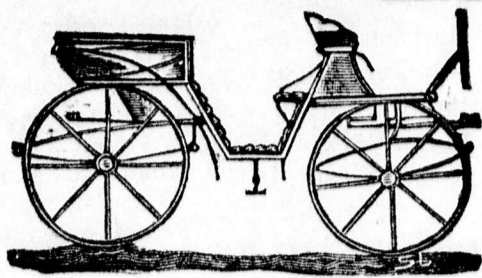
a szellemek kabinetje

nagy meglepetések a SPIRITISTA terén és a dus gazdag fényes műsor.

Helyárak: Alsó páholy 4 frt. Felső páholy 3 frt. Támlásszék I—VIII. sorig 1 frt. IX—XI sorig 80 kr. Zártzék I. II. és III. 60 kr. Első emelet I. sor 50 kr. II. sortól 40 kr. Földszinti állóhely 40 kr. Katona- és diákjegy a földszinten 30 kr. Közép karzat 30 kr. Oldal karzat 20 kr.

Kezdet 8 órákor.

Jegyek előre válthatók Laszky Ármin Fő-
utcai és Pauker Dániel urak könyvkeres-
kedéseiben.

Bodánszky Lipót kocsigyára,

Nagyvárad, Apáczá-utca (saját-ház.)

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

**gyárhelyiségemben nagy raktáron tartok
kész új kocsikat.**

Ajánlok mindenféle fedeles és fedetlen szandlaufer gazdasági kocsikat jó erős készítményeket a legjobb körös-fából erős, csinos munkát mutatok be, és tetemesen leszállított árban árusítom el.

Gyáram az 1896. évi millenniumi kiállításon is ki lett tüntetve, még pedig szolid és tartós munkáért.

Gyáramban elvállalok mindenféle **kovács, kerékgyártó, szatler és fényező munkákat, ugyszinte mindenféle javításokat;** pontos és gyors elkészítéséről biztosíthatom t. vevőimet és megrendelőimet.

Teljes tisztelettel

Bodánszky Lipót,

kocsi-gyáros.

Új festéküzlet. Kizárólag festékárak.

GALLOVITS M.

Nagyvárad, Nagy-Teleky-u., 532. Saját ház.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy helyben Nagy-Teleky-utca 532. szám alatt, egy a mai viszonyoknak megfelelő

festéküzletet

nyitottam. — Üzletemet az e szakmába vágó összes cikkekkel berendeztem; u. m: porfestékek, olajban tört festékek, butor-, kocsi- és padlólakkok, parketfénymáz, bronzok sárga, fehér, vörös és zöldszínekben, továbbá nagyválasztéku piktör és mázoló esetek, meszelők, surolókefék, ugyszintén házfedel festéshez igen ajánlatos karbolineum, vörös, zöld és barna színekben.

Miután festéktörő gépekkel rendelkezem, olajban tört festékeket és karbolineumot tetszés szerinti színekben bármikor készíthetek és azokat gyári árnál is sokkal olcsóbban árusíthatom.

A midőn a t. vevőközönség pártfogását kérem, bátorkodom megjegyezni, hogy főtörekvésem leendő a n. é. közönség nagybecsült meglegedését kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

GALLOVITS M.